

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ โทร ๐ ๕๓๗๒ ๔๒๑๗ ต่อ ๑๑๕

ที่ ขร. ๗๒๕๐๔/๓๓๗

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานผลการดำเนินโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

ตามที่ กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ ได้ดำเนินงานโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลท่าก้อให้คงอยู่สืบไป เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านของตำบลท่าก้อให้เป็นปัจจุบันมีการจัดเก็บมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้า และเป็นประโยชน์ที่สำคัญของ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่สนใจ โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ ๒๗ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าลัน หมู่ที่ ๓ บ้านสันมะแพน หมู่ที่ ๑๓ และบ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๒๒ นั้น

บัดนี้ กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ ได้ดำเนินงานโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการดำเนินงานโครงการดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลงชื่อ)

(นางสาววรุณช ณะโรจน์รุ่งเรือง)

ผู้อำนวยการกองการศึกษา

ความเห็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

- เพื่อโปรดทราบ/พิจารณา

(ลงชื่อ)

(นางสาวกรวิมล ริดจินทร์)

รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รักษาราชการแทน

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

ความเห็นนายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

- ทราบ

(ลงชื่อ)

(นายรัชชณพงษ์ รัตนะ)

นายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

กองการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

คำนำ

รายงานฉบับนี้จัดทำเพื่อรายงานการจัดเก็บข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลท่าก้อให้คงอยู่สืบไป เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านของตำบลท่าก้อให้เป็นปัจจุบันมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นประโยชน์ที่สำคัญของ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่สนใจ โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ ๒๗ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖ จำนวน ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าล้น หมู่ที่ ๓ บ้านสันมะแพน หมู่ที่ ๑๓ และบ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๒๒

คณะทำงานจัดเก็บข้อมูลได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนการเก็บข้อมูลจาก ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ และปราชญ์ท้องถิ่นเป็นอย่างดี คณะทำงานจัดเก็บจึงขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นข้อมูลในการจัดทำโครงการฯ ครั้งต่อไป และเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากพบข้อผิดพลาดประการใด คณะทำงานจัดเก็บข้อมูลต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

คณะทำงานจัดเก็บข้อมูล

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่น บ้านป่าล้าน หมู่ที่ ๓	๑ - ๒๓
ข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่น บ้านสันมะแพน หมู่ที่ ๑๓	๒๔ - ๓๖
ข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่น บ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๒๓	๓๗ - ๕๘

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก

- สำเนาบันทึกข้อความขออนุมัติโครงการฯ
- สำเนาโครงการฯ
- สำเนาประกาศแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานโครงการฯ

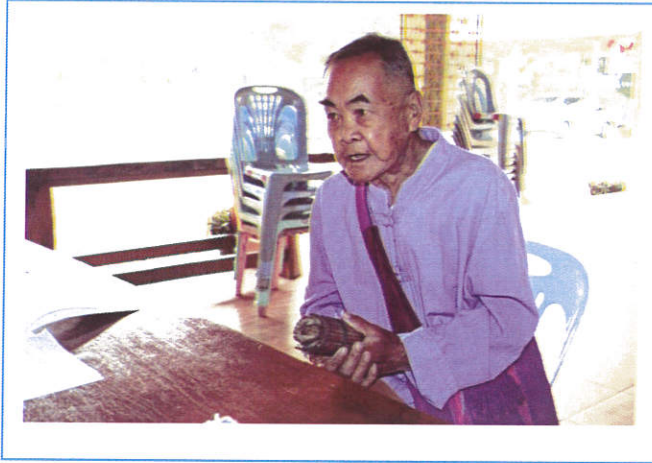
รายชื่อปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
บ้านป่าลั่น หมู่ที่ 3 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ลำดับ	ชื่อ -สกุล	องค์ความรู้
1	นายแก่น เกตุมรรค	หมอมือเมือง สมุนไพร รักษาโรคด้วยสมุนไพร
2	นางสาวสายไหม สิทธิมาท	นวดแผนไทย
3	นางเอี้ย ชัยวงศ์	การทำบายศรี
4	นางแก้ว สิทธิมาท	การทำบายศรี/เครื่องสืบชะตาครัวเรือน
5	นายสุทัศน์ ไชครวย	ช่างไม้
6	นายใจ ไชครวย	การจักสาน /การเกษตร
7	นายบุญดำ ปัญญา	การเกษตร
8	นายไกรสร ไชครวย	การเกษตร
9	นายสุขสมบุญ พรหมโลกา	การเกษตร
10	นางบานเย็น สิทธิมาท	แปรรูปอาหาร/อาหารพื้นเมือง
11	นางจันทร์เพ็ญ ไชครวย	ฟ้อนเล็บ
12	นางจันทร์ดี ขุนหวัง	โหราศาสตร์(ฤกษ์ยามมงคล)
13	นายดวงเสาร์ สิทธิมาท	ไสยศาสตร์(คาถา/เป่า/ทายของหาย)
14	นางหน้อย ไชครวย	กลุ่มพัฒนาสตรี

ข้อมูล ณ วันที่ 28 มีนาคม 2566

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าตัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายแค้น เกตุมรรค

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๒๖ มีนาคม ๒๔๘๒ ...อายุ ๘๔ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๖๔ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....การแพทย์แผนไทย.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเป่า เป่ามะเหิด เป่าพิซ (งูกัด/มะเร็งไขปลา/งูสวัด/ยกแข็งขาไม่ขึ้น เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้วิธีการจำและฝึกทำบ่อย และจากเรียนรู้เพิ่มเติมจากจังหวัดเชียงใหม่ ได้คิดเครื่องมือการรักษาแบบแพทย์พื้นบ้าน ด้วยตนเอง

ขั้นตอนการรักษา

๑. หากอาการหนัก ค่าบูชาครู (ขึ้นตั้งเริ่มต้น ๑๕๙ บาท) หรือแล้วแต่จะสมนาคุณ
๒. ให้มารักษาตอนเช้า-เย็น วันละ ๒ เวลา (มาก่อนการกินอาหารเช้าและอาหารเย็นเนื่องจากผู้รักษาอาจกินของแสดงเมื่อรักษาเชื่อว่าจะเกิดพิษกับผู้ป่วยได้)
๓. ต้องทำตามคำแนะนำหลังการรักษา เช่น การกินอาหาร การดูแลร่างกายของผู้ป่วย และการมารักษาอย่างต่อเนื่อง

เปลือกไม้ เป็นอุปกรณ์ที่สานจากไม้ไผ่รองพื้นด้านในด้วยฝ้าย

วิธีใช้ เมื่อมีผู้เจ็บป่วยขาหัก แขนหักมาขอรับการรักษาทำการรักษาดังนี้

๑. เช็ดปูด้วยใบผักตด
๒. ใส่น้ำมันงาบริเวณที่มีอาการเจ็บปวดแล้วใช้ใบมะกอก
๓. พันด้วยเปลือกไม้

ข้อดีของเปลือกไม้ คือระบายความร้อนได้ดีกว่าเปลือกที่ทำด้วยปูนปลาสเตอร์ทำให้คนไข้หายได้เร็วยิ่งขึ้น ใช้แทนฝือกปูน

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับ นายจิต เกตุมรรค เป็นบุตรชาย อยู่บ้านเลขที่ ๖๔ ม. ๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

- ๑. หนังสือรับรองการเป็นแพทย์พื้นบ้าน ที่ ชร ๐๑๐๑/๒๕๖๒ จากกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒

๒. เปลือกไม้รักษาแขน

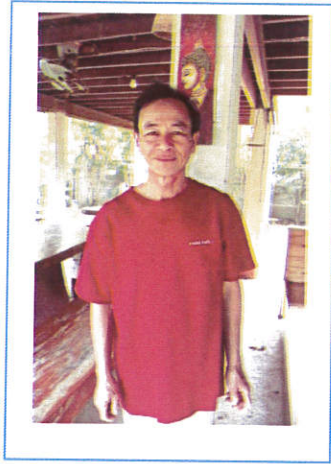

ทัศนคติ แนวคิด ของการดำเนินชีวิต

กินอาหารพื้นบ้าน มันออกกำลังกาย
 สอนให้ลูกหลานจะไปหลีกจะไปด้าน ทื่อฟังกำคนเฒ่าคนแก่
 คนป่าเดียวเหลือกำ ลูกับยา สอนก็ทื่ออยู่ถ้อยฟังกำ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสุทศ โขครวย

วัน/เดือน/ปี/เกิด...- ...อายุ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๘๗ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๔-๘๐๖๒๗๒๖.....

สาขา.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม(การก่อสร้าง).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

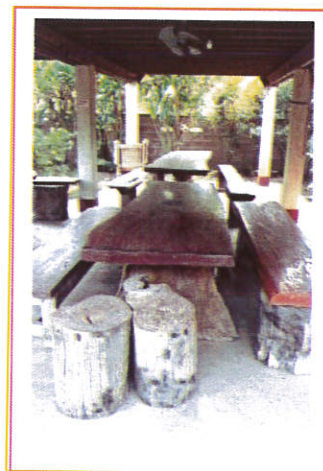
สร้างบ้าน ทำเฟอร์นิเจอร์ งานต่อเติม ความรู้ได้จากการทำงานเป็นลูกน้องของช่างในหมู่บ้าน และเริ่มเรียนรู้งานจากกรรมกร งานไม้ งานปูน ปูกระเบื้อง โดยใช้ประสบการณ์ฝึกฝนด้วยตนเอง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ - ปัจจุบันรวมแล้ว ๒๐ ปี สร้างบ้านมาแล้ว ๒๐ หลังขึ้นไป สามารถออกแบบบ้านได้ ออกแบบผลิตภัณฑ์ /ของใช้ภายในบ้านได้

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับคนทั่วไปในหมู่บ้าน ลูกน้อง จำนวน ๑๐ คน

ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

๑. เคยร่วมงานทูปีนัมเบอร์วัน บ้านป่าลัน
๒. ร่วมสร้างศาลาหมู่บ้านหมู่ที่ ๓ ร่วมกับผู้นำหมู่บ้าน และ ประชาชนในพื้นที่

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางบานเย็น สิทธีมาท

วัน/เดือน/ปี/เกิด...- ...อายุ ๖๙ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๗๕ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย..

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๕-๗๒๔๘๖๔๑.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....ด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป (ถนอมอาหาร/อาหารพื้นเมือง)

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การแปรรูปอาหาร อาหารพื้นเมือง ได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ เรียนรู้จากการทำตามแล้วฝึกทำด้วยตนเอง และจากเรียนรู้จากการรวมกลุ่มพัฒนาสตรีในหมู่บ้าน การเข้ารับการฝึกอบรมกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ใช้ความรู้ทักษะการทำอาหารมาช่วยงานบุญของวัดป่าลัน การออกโรงทาน การทำทานในครัวเรือน หากมีเหลือจะแบ่งปันให้ญาติ เพื่อนบ้าน อาหารที่ถนอมได้แก่ แกงแค แกงจิ้น ก้วยเตี้ยว และการทำผักกาดดอง

สูตรแกงจิ้น(แกงเนื้อ/ไก่)

เครื่องปรุง ข่า ชিং เกลือ คะเคี้ยว กระเทียม หอมแดง กะปิ โขกรวมกัน

ขั้นตอนการทำ

๑. คั่วพริกกับเนื้อด้วยกัน

๒. ใส่น้ำลงไป

๓. ต้มนาน ๓๐ นาที

๔. ผักชี / ผักชีฝรั่ง / ต้นหอมลงไป

*เครื่องปรุงหากเก็บไว้ด้านนอกจะเก็บใส่ตู้เย็นเก็บได้นาน ๗ วัน

หากผัดหรือคั่วสามารถเก็บไว้ด้านนอกได้ สามารถเก็บไว้ได้นาน

สูตรการทำผักดอง(ผักเขียวป्लीที่ปลูกเอง)

๑. ล้างผักให้สะอาด
๒. นำผักมาตากแดดครึ่งวัน
๓. ลวกผัก ๓ นาที แล้วพักไว้
๔. ต้มน้ำเกลือ ๑ กิโลกรัม
๕. นำผัก ๑ กิโลกรัมมาคลุกกับน้ำเกลือ
๖. หมักไว้ ๗ วัน ถึง ๑๕ วัน (เก็บไว้ทานได้ประมาณ ๑ เดือน)
  - * ผักดองที่ได้สามารถมาทำอาหารได้หลายอย่าง เช่น ผัดผักกาดดองกับวุ้นเส้น กินกับขนมจีนน้ำยา น้ำเงี้ยว กินกับน้ำพริก ยำผักดอง

ทัศนคติ แนวคิด ของการดำเนินชีวิต

*อาหารทำเอง แจกกันกิน แบ่งปันกันกิน

*แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลญาติมิตร มีน้ำใจกับบุคคลอื่น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายบุญดำ ปัญญา

วัน/เดือน/ปี/เกิด...- ...อายุ ๕๕ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๖ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๑-๙๖๑๐๗๖๐.....

สาขา.....เกษตรกรรม.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ไปอบรมจากหน่วยงานของรัฐ ศูนย์เพาะพันธุ์เมล็ดข้าว ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่แล้วนำมาปรับให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง ปัจจุบันมีพื้นที่เพาะปลูก จำนวน ๕๐ ไร่ แบ่งพื้นที่การเพาะปลูกดังนี้

๑. ปลูกไม้ใช้สอย หลากหลาย ลำไย สะเดา มะม่วง กล้าย นาช้าว
๒. ปลูกมะนาวแป้นพิจิตร ละมุดมาเลย์
๓. เพาะขยายพันธุ์แคคตัส
๔. เลี้ยงไก่
๕. ทำปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุน

ทำการเกษตรต้องเข้าใจธรรมชาติ ต้องมีเทคนิควิธีการ เช่นการหมักดิน การดูแลอินทรีย์(ที่แพ้ต่อแสงแดด) การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ประเด็นคือ การได้กินได้ใช้ประโยชน์

วิธีการถ่ายทอดความรู้

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับ ผู้ที่สนใจ นักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

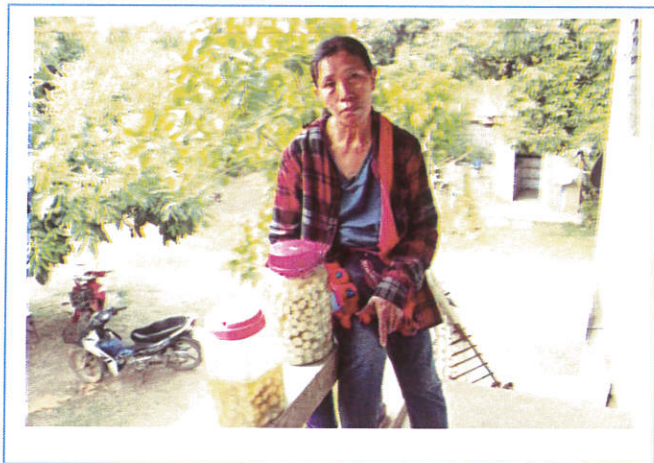
ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

การสร้างโรงเรือนปลูกแคคตัสในราคาที่ย่อมเยา โดยใช้โครงไม้ไผ่ ช่วยลดต้นทุนและประหยัด

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางจันทร์เพ็ญ โชครวย

วัน/เดือน/ปี/เกิด...- ....อายุ ๕๕ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๘๗ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๙-๕๕๗๙๐๕๗.....

สาขา.....ศิลปกรรม(การฟ้อนเล็บ).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การฟ้อนเล็บ รำวงย้อนยุค สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น เคยไปเรียนที่หนองก้อฮ้อง การฟ้อนมีท่วงท่าที่สวยงาม เพลงที่ฟ้อนได้แก่สาวเชียงใหม่ ล่องแม่ปิง ท่าฟ้อนเล็บมีด้วยกัน ผู้แสดงจะรำรำตามทำนองเพลงที่เชื่องช้า ส่วนการใช้ท่าฟ้อนเล็บนั้น ช่างฟ้อนมักจะจำต่อ ๆ กันมา เป็นท่าฟ้อนดั้งเดิมของชาวเหนือ คือ

๑. ท่าพัก
๒. ท่าจันทร์ทรงกลด (ตั้งวง)
๓. ท่าไหว้
๔. ท่าบิดบัวบาน
๕. ท่าตากปีก
๖. ท่ากระต่ายต้องแร้ว (จีบสูงส่งหลัง)
๗. ท่าบัวชูฝัก
๘. ท่าพาลาเคียงไหล่
๙. ท่าแขกเต้าเข้ารัง (จีบคูงอแขน)
๑๐. ท่าพระรามแผลงศร
๑๑. ท่าสอดสร้อยมาลา
๑๒. ท่าพรหมสีหน้า
๑๓. ท่าจีบสะบัด
๑๔. ท่าไหว (จบ)

การฟ้อนเล็บก็มีการปรับวิธีการฟ้อนให้เข้ากับท่ารำแม่บท เพิ่มท่ารำให้มากขึ้นและแตกต่างกันไป แต่งกายแบบไทยชาวภาคเหนือสมัยโบราณ คือ เก้าฝักมัดดอกไม้และอุบะ นุ่งผ้าตามแบบชาวเหนือ สวมเสื้อทรงกระบอกแขนยาว คอกลมห่มสไบเฉียง นุ่งผ้าขึ้นลายขวาง และ สวมเล็บมือยาว ๘ นิ้ว เว้นแต่นิ้วโป้งหรือนิ้วหัวแม่มือ

* โอกาสที่แสดง งานบุญ สลากภัทร ปอยหลวง งานสมโภชของวัด

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ปาลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อําเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางเอ๋ย ชัยวงศ์

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๑ กรกฎาคม ๒๔๙๐ อายุ ๗๖ ปี

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๕๘ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....ศิลปกรรม(การทำบายศรี).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทำบายศรี เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้วิธีการจำและฝึกทำบ่อย บายศรีที่ทำขนาดเล็กใช้สำหรับเรียกขวัญ สู่ขวัญ นิยมทำ ๔ ขา หรือ ๕ ขา

วัสดุในการทำประกอบด้วย เข็มมุด แม็กเย็บ เกสรดอกไม้ ดอกไม้สด ใบตอง พาน

สิ่งของที่ใส่ในพานบายศรีประกอบด้วย ข้าว ๑ ปั้น กล้วย ๑ ผล ปลาแห้ง ไข่ ด้ายสวดมนต์ เมี่ยง บุหรี่ เทียน ๑ คู่ ส่วนไก่และเหล่าให้ใส่ถาดไว้ด้านนอก

ประเพณีบายศรีสู่ขวัญเอาขวัญ หรือการฮ้องขวัญของภาคเหนือเป็นประเพณีมงคลที่ต้องการให้ผู้ได้รับการทำบายศรีมีความสุขสวัสดิ์ เพราะขวัญได้รับการผูกไว้ไม่ให้หนีไปไหน คนที่มีขวัญอยู่กับตัวย่อมเป็นคนมีกำลังใจดี มีสภาพจิตใจมั่นคงเข้มแข็ง ในสมัยโบราณ จึงให้ทำการสู่ขวัญเอาขวัญหรือฮ้องขวัญ พิธีกรรมในการสู่ขวัญเอาขวัญหรือฮ้องขวัญนั้น ปู่อาจารย์จะเป็นเจ้าพิธีหรือผู้ทำพิธี โดยนำบายศรีมาวางตรงหน้าผู้รับการเรียกขวัญ เพื่อปิดเคราะห์ให้ไล่เสนียดจัญไร แล้วกล่าวประวัติผู้ได้รับการทำบายศรีเรียกขวัญ ๓๒ ขวัญ มัดมือให้ไอวาทแก่ผู้รับบายศรี แล้วอวยพร จากนั้นผู้รับบายศรีมอบของแก่ปู่อาจารย์

นำไปใช้ในงานพิธีต่างๆ ได้ดังนี้

๑. พิธีเลี้ยงต้อนรับอําคันตุกะผู้มาเยี่ยมเยือน ผู้จะเดินทางไกล ผู้เดินทางมาถึง
๒. งานวันเกิด
๓. งานวันปีใหม่
๔. งานขึ้นบ้านใหม่
๕. พิธีบวชนาค
๖. พิธีแต่งงาน
๗. การรับขวัญผู้เจ็บป่วย รับขวัญผู้หายจากการเจ็บป่วย
๘. การรับขวัญ ผู้ได้เลื่อนยศตำแหน่ง หรือผู้ที่ย้ายมารับตำแหน่งใหม่ หรือผู้ที่จะเดินทางไปรับตำแหน่งที่อื่น

ความสำคัญอีกอย่างหนึ่งของประเพณีการสู่ข่าวเอาขวัญหรือฮ้องขวัญคือ

๑. เป็นการเรียกขวัญให้กลับคืนมา
๒. เป็นการให้กำลังใจ
๓. เพื่อให้อยู่เย็นเป็นสุข
๔. เป็นสิริมงคล

อ้างอิงจาก <https://saranukromthai.or.th/>

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าตัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางแก้ว สิทธิมาท

วัน/เดือน/ปี/เกิด...- ...อายุ ๗๔ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๖๔ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....บายศรี / สืบชะตาคร้วตาน.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทำบายศรีแต่งงาน สืบชะตาคร้วตาน เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ใช้วิธีการจำและฝึกทำบ่อยด้วยตนเอง การสืบชะตา มีแต่โบราณ จุดมุ่งหมายในการทำเพื่อให้ข้าวของบ้านอยู่เย็นเป็นสุข อยู่แล้วร่ำรวย เป็นมงคลแก่ผู้อยู่อาศัย

เครื่องสืบชะตาคร้วตานประกอบด้วย

๑. ไม้ง่าม ๓ ง่าม (ไม้้อ ๓ อัน)

อันแรก ด้านล่างใส่ทราย ด้านปลายใส่น้ำ (หุ้มปลายด้านล่างด้วยกระดาษทอง/หุ้มปลายด้านเงินด้วยกระดาษเงิน)

๒. ใสบูหรี ๑ แผ่น /๑๐๘ มวน

ใสมากไหม ยายมัดไม้ ๑ อัน

ลวดพู่บ้อย่างละ ๑ แพ

ลวดเมี่ยง ๑๐๘ ลวด

ชั้นห้องด้วยไม้บงผ่าครึ่ง ๓ นิ้วครึ่ง

ลวดดอกใช้ในวันสืบชะตา

๓. ค่าขึ้นตั้ง ๑,๗๐๐ บาท

*จำนวน ๑๐๘ แทน ส่วนที่ยาวเท่าคิง(เท่าตัวหรือร่างกาย) คณะดูแลยาวเท่ากับคนที่ยาวที่สุดในหมู่บ้าน ส่วนสายสัญญาณใช้ซึ่งในระดับเหนือศีรษะรอบหมู่บ้าน ปลายทั้งหมดจะรวมกันอยู่ที่พระพุทธรูปบริเวณใจบ้านที่ประกอบพิธี

เครื่องคร้วตาน

๑. สาดใหม่

๒. หมอนใหม่

๓. บันไดชะตา ๗ - ๙ ซี่

๔. หมากหัว ๑๒ ไหม

ประเพณีสืบชะตา หรือสืบชาตา เป็นพิธีกรรมที่ชาวล้านนานิยมทำในโอกาสต่างๆ เพื่อตอดวงชะตาหรือต่ออายุให้ยืนยาว มุ่งหวังมีชีวิตอยู่อย่างสุขสบายปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีความเจริญรุ่งเรือง และเพื่อความเป็นสิริมงคล พิธีสืบชะตาเป็น พิธีใหญ่ที่ต้องอาศัยคนและเครื่องประกอบพิธีจำนวนมากพิธีหนึ่ง ชาวบ้านอาจทำพิธีนี้โดยเฉพาะหรือจัดร่วมกับพิธีอื่นๆ ก็ได้ และอาจจัดขึ้นเพื่อสืบชะตาให้แก่คนทั้งขรवासหรือภิกษุ หรือหมู่บ้าน เมือง แม้กระทั่งยุงข้าวหรือเหมืองฝายก็ได้ แต่ต้องจัดขึ้นเพื่อสืบชะตาส่งหนึ่งสิ่งใดเพียงอย่างเดียว การสืบชะตาแต่ละสิ่งอาจมีพิธีกรรมที่แตกต่างกันออกไปบ้าง ซึ่ง ประเพณีการสืบชะตาแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานกันระหว่างความเชื่อในศาสนาพุทธ ฮินดู หรือพราหมณ์ และเรื่องผี สางเทวดา ประเพณีสืบชะตาไม่เพียงปรากฏแพร่หลายในภาคเหนือของไทยเท่านั้น แต่ยังพบได้ในสังคมของคนไทยใหญ่ ยอง และเขิน บริเวณรัฐฉานของพม่า รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ละว้าในตอนเหนือของไทยด้วย

อ้างอิง <https://www.sac.or.th/databases/rituals/detail.php?id=๖/ประเพณีท้องถิ่นในประเทศไทย> /ของ ศุภย์มานุษยวิทยาสิรินธร

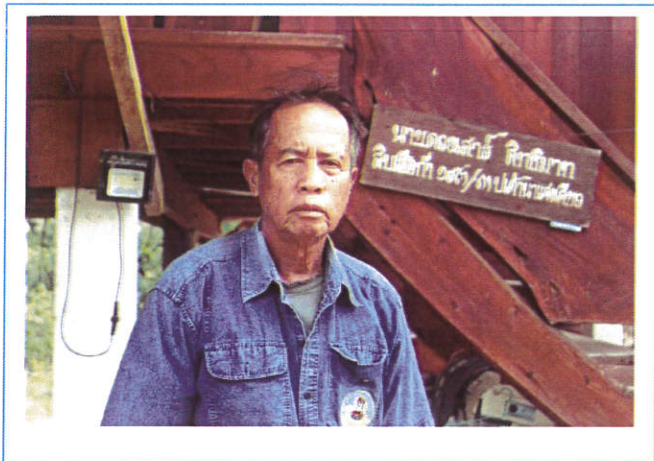
บรรณานุกรม

นิตยา จันโทภาสกร.(๒๕๒๖). สืบชาตา: การศึกษาเชิงวิจารณ์. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึก ภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มณี พยอมยงค์.(๒๕๔๓). ประเพณีสืบสองเดือนล้านนาไทย. เชียงใหม่: เอกสารวิชาการชุดล้านนาการศึกษา ลำดับที่ ๓ โครงการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายดวงเสาร์ สิทธิมาท

วัน/เดือน/ปี/เกิด...- ...อายุ ๖๔ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๙๓ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย..

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๒-๘๘๒๒๖๕๑.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....ด้านไสยศาสตร์ /ความเชื่อ.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การดูฤกษ์ยาม การทายของหาย ผีโป๊กโล้ง ได้รับความรู้ที่ถ่ายทอดมาจากพ่อ และได้มาโดยบังเอิญ

การทายของหายจากการเสี่ยงทายจากข้าวเปลือก(นับข้าวเปลือกจากคำพูดสุดท้ายของคนที่มาขอความช่วยเหลือ)

๑. นับได้ข้าวหลิบ หมายถึง หาสิ่งของไม่เจอ
๒. นับข้าวได้เปลือก หมายถึง หาเจอแต่จะมีสิ่งของปกคลุมอยู่
๓. นับได้ข้าวสาร หมายถึง สิ่งของอยู่บริเวณนั้น

คาถาก้างติดคอ

อมม้าหางน้อยแกว่งหาง แมวกินก้างคายนก อมข้าวหาย (๓ รอบ) แล้วเป่าใส่ข้าวเหนียวแล้วกินลงไป

คาถาเป่าตาแดง

อม อู๊วะ วะ อะ อุง สั่ว หาย เป่าใส่น้ำแล้วดื่มกิน

คาถาเสริมเสน่ห์ ของพระเจ้าโคกโล้ก (พับชายเสื่อก่อนก่อนท่องคาถา)/ใช้สำหรับการเจรจา การสมัครงาน

สะ สะ โล โล โส โส ะ กะ เส สิ

คาถายันทุน นิยมสวดเพื่อขจัดปัดเป่าลางร้าย ภัยพิบัติ แก่ฝันร้าย ใช้ป้องกันภัยก่อนการเดินทาง ให้ไปอยู่ต่างถิ่น

คาถายันทุน

นะโมตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธีสสะ
 นะโมตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธีสสะ
 นะโมตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธีสสะ

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
 โย จามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโท
 ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
 พุทธานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ ฯ
 (นิมิตอันเป็นกลางชั่วร้ายอันใด สิ่งอวมงคลอันใด
 เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด สิ่งที่น่าตกใจอันใด
 บาปร้าย เคราะห์ร้ายอันใด ฝันร้ายอันใด สิ่งไม่พึงปรารถนาอันใด ที่มีอยู่
 ขอสิ่งเหล่านั้นจงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธรเจ้า)

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
 โย จามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโท
 ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
 ธัมมานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ ฯ
 (นิมิตอันเป็นกลางชั่วร้ายอันใด สิ่งอวมงคลอันใด
 เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด สิ่งที่น่าตกใจอันใด
 บาปร้าย เคราะห์ร้ายอันใด ฝันร้ายอันใด สิ่งไม่พึงปรารถนาอันใด ที่มีอยู่
 ขอสิ่งเหล่านั้นจงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่ง พระธรรมเจ้า)

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ
 โย จามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโท
 ปาปคคะโท ทุสสุปินัง อะกันตัง
 สังฆานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ ฯ
 (นิมิตอันเป็นกลางชั่วร้ายอันใด สิ่งอวมงคลอันใด
 เสียงนกที่ไม่ชอบใจอันใด สิ่งที่น่าตกใจอันใด
 บาปร้าย เคราะห์ร้ายอันใด ฝันร้ายอันใด สิ่งไม่พึงปรารถนาอันใด ที่มีอยู่
 ขอสิ่งเหล่านั้นจงถึงความพินาศไป ด้วยอานุภาพแห่ง พระสังฆเจ้า)/ <https://horoscope.trueid.net/>

คติ/คำสอน/ข้อคิด

ข้ามน้ำหือผ่อเปลไปก่อน หมายถึง ต้องทำตามผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง
 ตอกสั้นหือมัดที่กิว ชิวสั้นหือชิวไม้บางๆ หมายถึง ต้องมันศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางน้อย โขครวย

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๙ ...อายุ ๔๗ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๒๐๐ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....การจัดการองค์กร (กลุ่มพัฒนาสตรี หมู่ที่ ๓) .....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

กลุ่มพัฒนาสตรี หมู่ที่ ๓ เป็นการรวมกลุ่มกันภายในชุมชน ได้เข้ารับการอบรม โศกนอกนาที่อำเภอเทิง อบรมอาชีพการเย็บผ้า การทำน้ำพริก การทำอาหาร และ รับผิดชอบอาหาร อาหารว่าง

วัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มมีดังนี้

๑. เพื่อให้มีอาชีพ มีรายได้นอกจากอาชีพหลัก
๒. เพื่อช่วยเหลือสังคม และช่วยเหลืองานของหมู่บ้าน
๓. เพื่อเข้าร่วมงานของระดับตำบล ระดับอำเภอ และ ระดับจังหวัด

แนวทางในการพัฒนากลุ่มพัฒนาสตรี

๑. อบรมสร้างอาชีพให้กับกลุ่มพัฒนาสตรีในหมู่บ้าน
๒. ระดมความคิดที่จะออกแบบผลิตภัณฑ์ น้ำพริกลาบ น้ำพริกแกง
๓. ศึกษาดูงานจาก แหล่งอาชีพต้นแบบ จากสถานที่จริงที่ประสบผลสำเร็จ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสร โขครวย

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๑ พฤษภาคม ๒๕๑๒ ...อายุ ๕๓ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

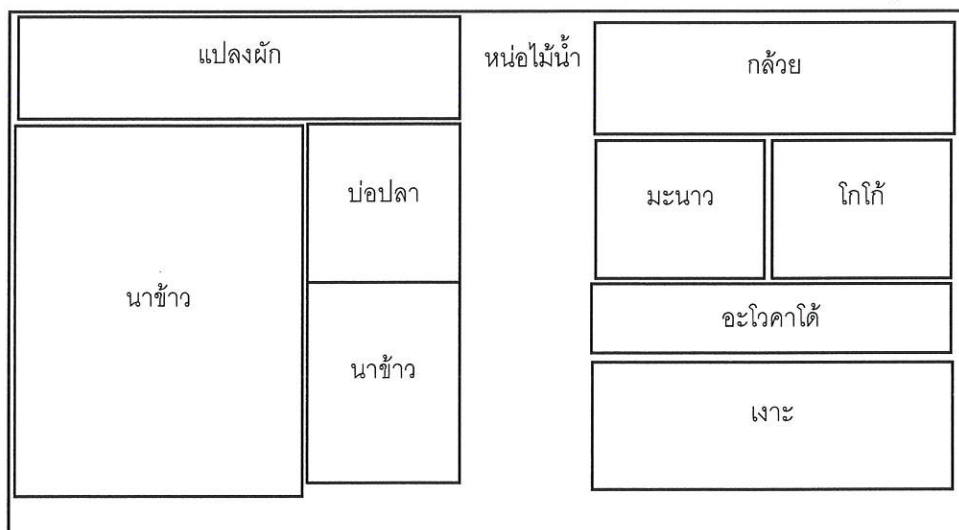
ที่อยู่.....๒๐๐ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....การเกษตร.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การปลูกพืชผสมผสาน เศรษฐกิจพอเพียง เป็นการแสวงหาความรู้จากบิดา ไปดูผู้รู้ในหมู่บ้าน และมาทดลองต่อที่บ้าน ศึกษางานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ แล้วประยุกต์ให้เข้ากับพื้นที่ของตนเอง การปลูกพืชผสมผสาน เป็นการปลูกทุกอย่าง มีทั้งไม้ยืนต้นได้แก่ มะขาม ไม้สัก ลำไย เงาะ ทุเรียน กัลย มะนาว มะพร้าว โกโก้ อะโวคาโด จำนวน ๖ แปลง ปรับตามสภาพพื้นที่ โดยแบ่งการปลูกออกโซน ดังนี้

แนวคิดในการประกอบอาชีพ

๑. ปลูกไว้เป็นมรดกให้ลูกหลาน
๒. เป็นแหล่งอาหารของตนเอง
๓. เป็นต้นแบบของการอยู่อย่างพอเพียง ไม่มีหนี้สิน ไม่กู้ยืม ทำตามพระราชดำริรัชกาลที่ ๙

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายใจ โขครวย

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๔ กรกฎาคม ๒๔๘๒...อายุ ๘๔ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๒๐๐ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....การเกษตร/หัตถกรรม.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

งานเกษตร งานจักสาน เกิดจากการเรียนรู้จากพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และผู้รู้ในหมู่บ้านและหมั่นฝึกฝนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปลูกผักไว้กินเอง นอกจากประหยัดค่าใช้จ่าย สุขภาพร่างกายยังแข็งแรง เพราะไม่มีสารเคมี ลงมือทำเอง ทำให้เงินเหลือเก็บสามารถนำออกมาใช้จ่ายในยามที่จำเป็น

ประสบการณ์ในการทำงานภาคเกษตร ๔๐ กว่าปี

- ปลูกผักปลอดสารพิษ โดยใช้พื้นฐานของเกษตรธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมีที่จะทำให้มีการระบาดของโรคและแมลงเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิต โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ของตนเอง เช่น การใช้ปุ๋ยหมักจากขี้ไก่ที่เลี้ยงในการบำรุงพืช ผักที่ได้นำมาประกอบอาหารในครัวเรือน ไม่ต้องซื้อ และปลอดภัยต่อสุขภาพ ถ้ามีปริมาณมากก็นำไปจำหน่ายในตลาดของหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้
- การปลูกไม้ผลผสมผสาน ให้มีผลไม้หมุนเวียนสำหรับบริโภคและจำหน่ายในตลาดของหมู่บ้านตลอดทั้งปี
- การปลูกพืชสมุนไพร เพื่อบรรเทาความเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย โดยการพึ่งพาตัวเองให้มากที่สุด
- การเลี้ยงปลา และเลี้ยงไก่ไว้บริโภค และจำหน่าย ตามวิถีชาวบ้าน
- การทำงานจักสานที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทำการเกษตรในยามว่าง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

จำนวนเนื้อที่ที่ใช้ในการประกอบเกษตรกรรม ๔๕ ไร่ ๒ งาน

แรงงาน คนในครอบครัว

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาใช้

ความพอประมาณ เขามี เรื่อยๆมีตามเขา จะได้ไม่เป็นหนี้เป็นสิน อาหารในชีวิตประจำวันมาจากการปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์เอง ในแต่ละวันแทบไม่เสียค่าใช้จ่าย

ความมีเหตุผล การปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง นอกจากจะประหยัดค่าใช้จ่าย สุขภาพร่างกายยังแข็งแรง เพราะไม่มีสารเคมี การไม่ใช้ยาปราบวัชพืชทำให้พืชผักและดินอุดมสมบูรณ์

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่ใช่เงินหรือทำอะไรเกินตัว ก็สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

แนวคิดในการประกอบอาชีพ

๑. ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก

๒. งานประดิษฐ์จากไม้ไผ่ช่วยสร้างรายได้ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจได้มาศึกษาเรียนรู้

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าตัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางจันท์ดี ขุนหวัง

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๑๐ เมษายน..๒๕๔๘..อายุ ๖๘ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๓๒ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....-.....

สาขา.....โหราศาสตร์/ไสยศาสตร์.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเสาะเมื่อ การจับยาม การดูทิศ เป็นศาสตร์แบบโบราณ เรียนรู้จากพ่อแม่ ผู้รู้ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะหาสาเหตุของการเจ็บป่วยจากการทำนายว่าผีทัก จะไม่ตายในเรื่องของหายเพราะเป็นภัยกับตนเองและไม่ได้บุญ

แกว่งข้าวผีหม้อหนึ่ง

๑. ผู้ทำพิธีสอบถามข้อมูลเบื้องต้นก่อนให้ความช่วยเหลือ
๒. ผู้ขอรับความช่วยเหลือต้องเตรียมข้าวสารมาด้วย ๑ ลิตร ข้าวตอกดอกไม้ และเงิน จำนวน ๒๐ บาท
๓. ผู้ทำพิธีทำนายด้วยการแกว่งข้าง หากทายไม่ถูกข้าวจะไม่แกว่ง /หากทำนายถูกต้องข้าวจะแกว่ง และแก้ไขตามที่ผู้ทำพิธีแนะนำ

การหาวันดี วันทำการกุศล การแต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ หรือทำการที่เป็นมงคล ต้องใช้เดือนแบบล้านนา ดังนี้

เดือนกย	เสียอาทิตย์กับจันทร์
เดือนห้า	เสียอาทิตย์กับจันทร์
เดือนเก้า	เสียอาทิตย์กับจันทร์
เดือนสี่	เสียศุกร์กับพุธ
เดือนแปด	เสียศุกร์กับพุธ
เดือนสิบสอง	เสียศุกร์กับพุธ
เดือนยี่	เสียอังคารเดือนเดียว
เดือนสาม	เสียเสาร์กับพฤหัสบดี
เดือนเจ็ด	เสียเสาร์กับพฤหัสบดี
เดือนสิบสอง	เสียเสาร์กับพฤหัสบดี

ตารางเทียบเดือน ระหว่าง ภาคกลางและภาคเหนือ

ภาคเหนือ	ภาคกลาง	
เดือนเกี๋ยง	เดือนสิบเอ็ด	เดือนตุลาคม
เดือนยี่	เดือนสิบสอง	เดือนพฤศจิกายน
เดือนสาม	เดือนอ้าย	เดือนธันวาคม
เดือนสี่	เดือนยี่	เดือนมกราคม
เดือนห้า	เดือนสาม	เดือนกุมภาพันธ์
เดือนหก	เดือนสี่	เดือนมีนาคม
เดือนเจ็ด	เดือนห้า	เดือนเมษายน
เดือนแปด	เดือนหก	เดือนพฤษภาคม
เดือนเก้า	เดือนเจ็ด	เดือนมิถุนายน
เดือนสิบ	เดือนแปด	เดือนกรกฎาคม
เดือนสิบเอ็ด	เดือนเก้า	เดือนสิงหาคม
เดือนสิบสอง	เดือนสิบ	เดือนกันยายน

ตัวอย่าง ตามตารางการเทียบเดือนระหว่างภาคกลางกับภาคเหนือ ซึ่งได้แสดงไว้นั้นจะเห็นว่า เดือนเจ็ด(เหนือ) ซึ่งเป็นเดือนที่พี่น้องทางภาคเหนือจัดให้มีงานประเพณีสงกรานต์นั้น กลับไปตรงกับเดือน ๕ ของทางภาคกลาง (คือเดือนเมษายน) (ข้อมูลจาก <https://www.silpathai.net/>)

* เดือนเมษายน วันเสียที่ไม่ควรทำการมงคล ได้แก่วันเสาร์กับวันพฤหัสบดี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ป่าลัน.... หมู่ที่...๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสุขสมบุญ พรหมโลกา

วัน/เดือน/ปี/เกิด.- อายุ ๔๖ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๒๓๕ ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๑-๐๒๔๓๖๑๓.....

จุดเด่นของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. มีประสบการณ์ในการทำงานภาคเกษตร ๑๕ ปี

๒. ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินประจำตำบลท่าก้อ “หมอดิน” เป็นต้นแบบในการพัฒนาที่ดิน โดยเฉพาะการลดต้นทุนการผลิต ลดใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทางการเกษตร หันมาใช้ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ สารเร่งพด.ต่างๆ ทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ รวมถึงการปุ๋ยพืชสดเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

๓. ศูนย์ประสานงานเกษตรแปลงใหญ่ รวมกลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมการผลิตให้ได้มาตรฐาน GAP

๔. ศูนย์การศึกษา อศ.กข. แม่สรวย วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย มีอาจารย์จากวิทยาลัยเกษตรฯ เข้ามาสอนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

กิจกรรมที่ดำเนินงาน

- การทดลองขยายพันธุ์ข้าว เพื่อหาพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การบริโภคน้ำ ความต้านทานโรค และสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตจากพันธุ์เดิม เช่น การทดลองขยายข้าวพันธุ์ธัญสิริน และพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่
- การเลี้ยงหมูหลุม ประหยัดค่าใช้จ่ายโดยการลดปริมาณอาหารสำเร็จรูป แต่เพิ่มพืชผักผลไม้ทดแทน ปราศจากกลิ่นเหม็นรบกวนเพราะใช้น้ำหมักชีวภาพรดทุกสัปดาห์ จากกระบวนการหมักทำให้ได้ปุ๋ยหมักมาบำรุงพืช
- การเลี้ยงปลาในบ่อ นอกจากจะได้ปลามาบริโภคและการจำหน่าย ยังสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตร
- การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อการบริโภคและการจำหน่าย
- การปลูกไม้ผล เพื่อการบริโภคและการจำหน่าย
- การเลี้ยงเป็ด เพื่อการบริโภคและการจำหน่าย อีกทั้งช่วยกินหอยเชอรี่ และแมลงศัตรูข้าว
- การเลี้ยงไก่ เพื่อการบริโภคและการจำหน่าย ซึ่งไก่ยังสามารถนำไปทำปุ๋ยหมักสำหรับบำรุงพืชได้
- การปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดิน และบำรุงดิน
- การปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์ เพื่อบังคับให้ออกผลผลิตนอกฤดูปลูก ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าของผลผลิตให้สูงขึ้น

เนื้อที่ที่ใช้ในการประกอบเกษตรกรรม 6 ไร่ 3 งาน

แรงงาน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากครอบครัว แต่ถ้าเป็นการทำนาจะอาศัยแรงงานจากคนในชุมชนที่ต่างช่วยเหลือกัน
น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาใช้

ความพอประมาณ การดำเนินงานใดๆ จะต้องมีความรู้ที่พอดี พอควร เหมาะสมกับแรง และทุนที่เรามี การจะกู้ยืมเงิน
ต้องคิดไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่ามีกำลังพอที่จะชดใช้ได้หรือไม่ ถ้าเกินความสามารถ ก็ไม่ควรจะกู้ยืมมา

ความมีเหตุผล ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ค่าเช่า เบียร์ หวย ฯลฯ ออมเงินไว้ใช้ในสิ่งที่เป็ประโยชน์ และ
ขยันหมั่นเพียร เพื่อเสริมสร้างรายได้

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี การรู้จักออม รู้จักแบ่งปันน้ำใจ และสิ่งของให้ผู้อื่น เวลาประสบปัญหา ผู้อื่นก็จะยื่นมือมาช่วยเหลือ
เรา หรือถ้าประสบปัญหา เมื่อช่วยผู้อื่นพ้นทุกข์ได้ ประสบการณ์ที่สั่งสมมา ก็จะช่วยในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น สิ่ง
สำคัญคือการมีสติ ยามประสบปัญหา

การพัฒนาต่อยอด

- ๑. ปลูกพืชไฮโดรโปนิกส์ โดยเน้นพืชพื้นบ้านที่ใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน
- ๒. ขุดบ่อเลี้ยงปลาในบริเวณบ้าน นอกจากจะได้ปลามาบริโภค ยังสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในการเกษตร
- ๓. ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ เน้นการใช้จริงในชีวิตประจำวัน ปลูกพืชผักผลไม้แบบปลอดสารพิษ และเลี้ยงสัตว์ไว้กิน
ส่วนที่เหลือถึงนำมาขายในราคาตัวเองที่ตลาดของหมู่บ้าน
- ๔. การทำไร่นาสวนผสม (โคกหนองนาโมเดล)

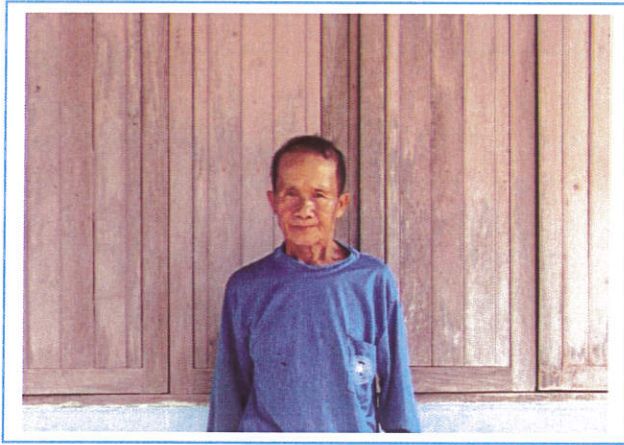
ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
บ้านสันมะแพน หมู่ที่ 13 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ลำดับ	ชื่อ -สกุล	องค์ความรู้
1	นายเวชพิสิษฐ์ ทรายงาม	แกะสลัก/ช่างไม้
2	นายสมศักดิ์ หน่อต้น	การเกษตร
3	นางบัวนำ ปินตา	เครื่องประกอบพิธีกรรม
4	นายอ่อนแสง จันทิมา	ผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
5	นางสาวจันทร์จิรา ศรีวิชัย	แปรรูปอาหาร (ข้าวเกรียบมันสำปะหลัง)
6	นางแก้ว ชัยวงศ์	สมุนไพรรักษาโรค

ข้อมูล ณ วันที่ 29 มีนาคม 2566

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...สันมะแพน.... หมู่ที่...๑๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสมศักดิ์ หน่อตุ่น

วัน/เดือน/ปี/เกิด - ....อายุ ๖๑ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๖๑ ม.๑๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.... 0612766432....

สาขา.....เกษตรกรรม (เพาะปลูกผักสวนครัว).....

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นายสมศักดิ์ หน่อตุ่นประกอบ เกษตรกรรมตัวยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง นำความรู้จากการฝึกอบรมหมอดินมาเพื่อพัฒนาให้ได้ผลผลิตพืชผักสวนครัว ที่ปลอดสารพิษ และสารเคมี 100% ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกทั้งยังสามารถนำมาเป็นรายได้เพื่อส่งเสริมไว้ใช้ในครัวเรือน

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้ปลูกพืชผักสวนครัว เช่น ผักชี ขิง ผักกาด หน่อข่า ผักชีฝรั่ง โดยปลูกผักสวนครัวไว้บริเวณและเหลือขายเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว โดยศึกษาการปลูกผักตามฤดูกาลเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี อีกทั้งยังเรียนรู้สังเกตและพัฒนาตนเองในการทำปุ๋ยหมักที่ได้รับการฝึกอบรมหมอดินประจำหมู่บ้าน

-การผลิตฮอร์โมนจากเศษอาหาร ประกอบด้วย ภาชนะ 2 + หอยเชอรี่+ปลา+กล้วย+กากน้ำตาล ด้วยหมักไว้เป็นระยะเวลา 3-6 เดือนก็สามารถนำมาใช้เป็นฮอร์โมนเสริมในพืชผักสวนครัวโดยไม่ต้องใช้สารเคมีและสารพิษ

-อีกทั้งยังได้ปลูกพืชที่เก็บเกี่ยวในรอบระยะเวลา 1 ปีได้แก่ ลำไยจำนวน 5 ไร่และขิงจำนวน 1 ไร่

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้ดำเนินการปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ว่างของหมู่บ้านเพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ มีการนำเศษอาหารเศษผักผลไม้มาประยุกต์ผลิตฮอร์โมนสำหรับพืชผักสวนครัวเพื่อลดการใช้สารเคมีในผักและได้ผลผลิตที่ปลอดสารเคมีและปลอดสารพิษ 100%

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มีได้แก่

- 1.การนำหอยเชอรี่มาผลิตฮอร์โมนใช้ในการปลูกผักสวนครัวเพื่อลดการใช้สารเคมีและกำจัดศัตรูพืชที่อยู่ในนาข้าว

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...สันมะแพน.... หมู่ที่...๑๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายอุ่นแสง จันทิมา

วัน/เดือน/ปี/เกิด - ...อายุ ๖๓ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๓๔๑ ม.๑๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.... 061-3377782 ....

สาขา.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม /ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นายอุ่น จันทิมา ได้ผลิตขนมพื้นเมืองจากเชียงแสนเรียกว่า ข้าวควบ ซึ่งใช้กรรมวิธีเฉพาะที่จะต้องใช้เวลาและความชำนาญ และทักษะในการผิงไฟให้แผ่นข้าวควบขยายใหญ่และมีรสชาติที่หวานพอดีมีสีที่น่ารับประทาน และสามารถสร้างเป็นรายได้หลักของครอบครัว ได้ตลอดทั้งปี

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-จากเดิมได้ผลิตขนมเงินแบบมือแต่เมื่อเทียบกับการมาทำข้าวควบนั้นสามารถสร้างรายได้ ได้มากกว่าเพราะการทำข้าวควบมีต้นทุนที่ต่ำและมีความต้องการทางตลาดที่สูง

-ในการผลิตเริ่มจากการคัดสรรวัตถุดิบคือข้าวเหนียวสายพันธุ์เขี้ยววงและสายพันธุ์สันป่าตอง ในปัจจุบันนำใช้ข้าวเหนียวสายพันธุ์เขี้ยววงในการผลิต

- นำข้าวเหนียวมานึ่ง ครั้งละ 15 กิโลกรัม และนำมาใส่ในน้ำอ้อย ตีรีดแผ่นและตากจนแห้งและมีแผ่นใส จากนั้นนำมาผิงไฟให้แผ่นขยายใหญ่ให้มีสีและรสชาติที่พอดีรับประทาน

-ปัจจุบันขายในราคา 3 แผ่น/ 20 บาท

-ปริมาณในการผลิตผลิตกับภรรยา 2 คน ได้จำนวน 250 แผ่นต่อวัน

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-มีการนำไปใช้ในพื้นที่เดียวกันจำนวน 1 ราย คือได้ถ่ายทอดให้ลูกชายเพื่อดำเนินการประกอบอาชีพของตัวเองต่อไป
ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

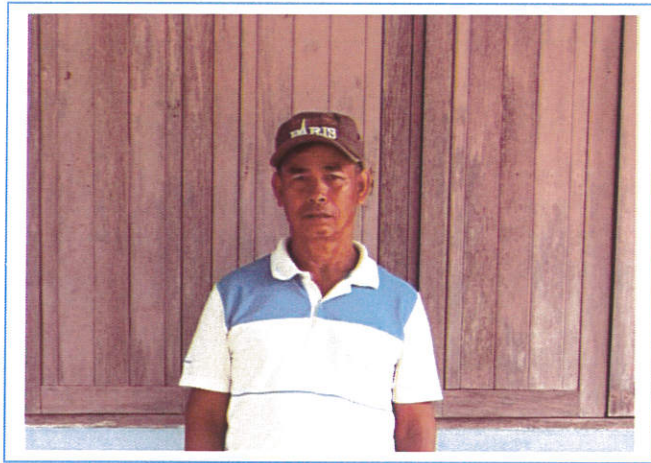
-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ ได้ศึกษาทดลองค้นคว้าจนได้ข้าวเหนียวสายพันธุ์เขียวงูที่เหมาะสมกับการผลิตข้าวควบ ให้ได้รสชาติที่ดีอร่อยน่ารับประทาน และพัฒนากระบวนการผลิตเดิมจากการใช้ครกตำพัฒนาเป็นการใช้เครื่องมือเครื่องปั้น เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการผลิต

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...สันมะแพน.... หมู่ที่...๑๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายเวชพิสิษฐ์ ทรายงาม

วัน/เดือน/ปี/เกิด - ...อายุ ๖๐ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่....๔๕ ม.๑๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.... 083-358-6727 ....

สาขา.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม /ช่างไม้(แกะสลักไม้)

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นายเวชพิสิษฐ์ ทรายงาม เป็นช่างไม้(แกะสลักไม้) โดยสามารถแกะสลักไม้ให้เป็นรูปลายไทย ที่ติดตั้งตามประตูและหน้าต่างของวัดในภาคเหนือ สามารถทำโต๊ะ เก้าอี้ เติง ที่ทำจากไม้

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้ศึกษานำความรู้มาจากเพื่อนบ้าน นายประพันธ์ ดวงแจ่ม ที่นำความรู้หลักมาจากจังหวัดลำพูนและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เพื่อดำเนินการทำตามออเดอร์ที่สั่ง โดยสามารถแกะสลักไม้ (ไม้สัก ไม้มะค่า และไม้ดู่)โดยใช้มือ

- จากสถิติในการทำแกะสลักไม้ประตูดัด ได้ 15 วัน/ บาน

แกะสลักหน้าต่างวัด ได้ 3 วัน/ บาน

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ยังไม่มีการถ่ายทอด

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากหลายพื้นที่อาทิเช่นความรู้จากจังหวัดลำพูนและเชียงแสน ที่เป็นแบบทำตาม Order นำมาประยุกต์ให้เกิดผลงานเป็นของตนเอง จึงมีการผสมผสานอารยธรรมของแต่ละจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือล้านนาจนเกิดลวดลายที่สวยงาม

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่ได้แก่

-ไม่มี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...สันมะแพน.... หมู่ที่...๑๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางบัวนำ ปินตา

วัน/เดือน/ปี/เกิด - ....อายุ ๖๐ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๑๑๑ ม.๑๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.... 093 283 0038

สาขา.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม /เตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรม

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นางบัวนำ ปินตา เตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานบุญ งานวัด ซึ้นบ้านใหม่ งานศพ

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

-เตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆของหมู่บ้านทำเหมียงบุหรืเทียนไม้มงคลวัดไคกวัดวาของเจ้าของบ้าน

-เรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตัวเองเช่น สะตวง ทำวั้งสี่ หรือวัสดุประเภทต้นกล้วยต้องให้ผู้ชายเป็นคนทำผู้หญิงทำไม่ได้

-การเตรียมวัสดุมากพลู่ส่มปอยในการดาขันตั้ง สวย เทียนคู่ สืบชะตา

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้มีการเผยแพร่ให้ความรู้สืบทอดให้กลุ่มแม่บ้านร่มโพธิ์ทองและสันมะแพน

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-เป็นภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมของชาวล้านนาประจำหมู่บ้าน
เมื่อมีงานบุญ งานวัด ซึ้นบ้านใหม่ หรืองานศพก็จะมีช่างเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมในการเตรียมการเพื่อให้การประกอบพิธีกรรมนั้นครบสมบูรณ์ตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันต่อมา

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...สันมะแฟน.... หมู่ที่...๑๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอมะสรวาย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางสาวจันทร์จิรา ศรีวิชัย

วัน/เดือน/ปี/เกิด - ....อายุ ๔๑ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๓๓ ม.๑๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวาย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.... 065 146 2499

สาขา.....อุตสาหกรรมและหัตถกรรม /แปรรูปอาหาร (ข้าวเกรียบมันสำปะหลัง)

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นางสาวจันทร์จิรา ศรีวิชัย ทำข้าวเกรียบมันสำปะหลังจากหัวมันแต่ไม่ผสมแป้งโดยการคัดสรรวัตถุดิบด้วยตนเองใช้น้ำตาลแท้ ทำให้ได้ขนมข้าวเกรียบมันสำปะหลังที่มีรสชาติอร่อยกลมกล่อม

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- สืบทอดความรู้จากมารดาที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในการทำจากอำเภอยางสักจังหวัดเชียงราย
- วัตถุดิบหลักคือมันสำปะหลังจะรับซื้อจากบริเวณหมู่บ้านและสั่งซื้อจากจังหวัดเชียงราย
- โดยมีกรรมวิธีดังนี้ ในการนึ่งหัวมัน และนำมาบดด้วยเครื่อง และรีดแผ่นด้วยมือ นำไปตากแห้งหมาดและทำขึ้นรูปทรงตากให้แห้งและแพ็คขาย สามารถทำข้าวเกรียบมันสำปะหลังได้วันละ 4-5 กิโลกรัม
- ด้านการตลาดแพ็คขายตามหมู่บ้าน ฝากขายในร้านค้าบริเวณใกล้เคียงและขายผ่านออนไลน์ Facebook

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ยังไม่มี

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

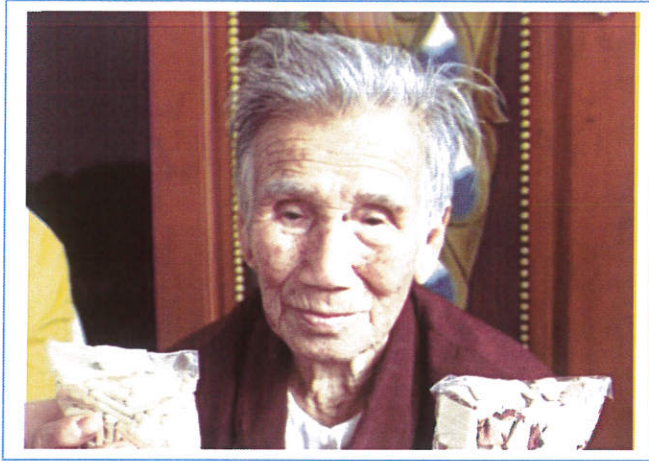
-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ การนำฟักทองมาผสมทำให้ได้เข้าแบบมันสำปะหลังสีเหลืองโดยใช้สีแบบธรรมชาติในการผลิตขนมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและหลีกเลี่ยงการใช้สีผสมอาหาร

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มี

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...สันมะแพน.... หมู่ที่...๑๓..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางแก้ว ชัยวงศ์

วัน/เดือน/ปี/เกิด - ....อายุ ๘๘ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๓๑๙ ม.๑๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.... 091 303 4033

สาขา.....การแพทย์แผนไทย/สมุนไพรรักษาโรค

จุดเด่นของปัญญาท้องถิ่น

นางแก้ว ชัยวงศ์ เก็บสมุนไพรรักษาโรคโดยได้สืบทอดความรู้จากบรรพบุรุษที่เมือง สิบสองปันนา มีร่างกายแข็งแรง และไม่มีโรคประจำตัว

รายละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น

- เดินเก็บสมุนไพรบริเวณในหมู่บ้านและป่าใกล้บ้าน
- วัตถุประสงค์คือรากไม้เปลือกไม้ใบไม้นำมาสับตากหรือนำมาบดเป็นผง
- วิธีเก็บสมุนไพรสังเกตและการฝักต้นลักษณะใบเต็ดและขิมรสชาติเป็นขั้นตอนเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเก็บสมุนไพร
- ประเภทสมุนไพรรักษาโรค ได้แก่ ยาคลายเส้น ยาแก้วิงเวียนศีรษะ ยาแก้ปวดศีรษะ ยาบรรเทาอาการนี้ว ยาบรรเทาอาการริดสีดวง
- ด้านการตลาดแพ็คขายตามหมู่บ้าน ฝากขายในร้านค้าบริเวณใกล้เคียง

การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้สืบทอดให้บุตรสาวที่ดำเนินการส่งไปเก็บสมุนไพรและขั้นตอนการผลิตในสับตากและจัดเตรียมในการขาย

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

-ได้พัฒนาและต่อยอดคือ ได้พัฒนาต่อยอดจากการเก็บรากไม้และใบไม้มาทำเป็นยาต้มเพื่อให้ง่ายต่อการรับประทานจึงได้นำมาบดละเอียดทำให้สามารถนำมาผสมน้ำและดื่มได้เลย

วัตถุดิบที่ใช้ประโยชน์ในการผลิตที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ พื้นที่อื่นไม่มีได้แก่

-ไม่มี

ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ 22 ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

ลำดับ	ชื่อ -สกุล	องค์ความรู้
1	นายชื่น ชัดิยะ	จักสาน/ดนตรีพื้นเมือง
3	นายแสงจ้อย อินแก้ว	ประธานชมรมไทยลืออำเภอแม่สรวย
4	นางขวัญหล้า มาลัยรักษ์	ทอตุ่ง
5	นายพรม พรหมชัย	การเพาะปลูกเกษตรอินทรีย์
6	นางหอม แสงคำ	แปรรูปอาหาร
7	นายสุเมศ แซ่ลิ้ม	หมอดิน กลุ่มเกษตรอินทรีย์
8	นางจันทร์ออน คำมั่งมี	ทอตุ่ง
9	นางสมหมาย สุนันตา	การบริหารขยะ
10	นางสุนันท์ ยอดอินทร์	การทำอาหาร

ข้อมูล ณ วันที่ 30 มีนาคม 2566

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์.... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายชื่น ชันติยะ

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๒๔ มีนาคม ๒๔๘๑ ....อายุ ๘๕ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๒๙ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๙๒-๗๖๕๒๔๓๑.....

สาขา.....สาขาหัตถกรรม/สาขาศิลปกรรม(ดนตรีพื้นบ้าน).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การจักสาน เรียนรู้มาจากพ่อแม่ ปู่ แล้วฝึกฝนด้วยตนเอง ชิ้นงานที่สานได้แก่ แชะ ช้ำ(ตะกร้า) ตุ่ม(ที่ดักปลาไหล) หวดข้าว ฮ็อกวัวควาย ที่กรองกาแฟ และทำชิ้นงานตามออเดอร์

วัสดุที่ใช้ ได้แก่ ไม้ไผ่ หาได้จากป่าใกล้บริเวณข้างบ้าน ไม้ที่ใช้เป็นไม้บังป่า(ไม้ไผ่) เพราะมีความเหนียวใช้งานได้ทนกว่าไม้ไผ่ทั่วไป และได้ออกแบบเครื่องเหล้าตอกด้วยตนเองทำให้ทำงานได้สะดวกและเร็วยิ่งขึ้น ภาพเครื่องเหล้าตอก(ไม้ไผ่) ทำจากเศษเหล็กและใช้ออกแบบให้ลูกชายช่วยทำอุปกรณ์เหล้าตอกให้ใช้

ภาพจักสาน (หวด/ใช้สำหรับนึ่งข้าวเหนียว)

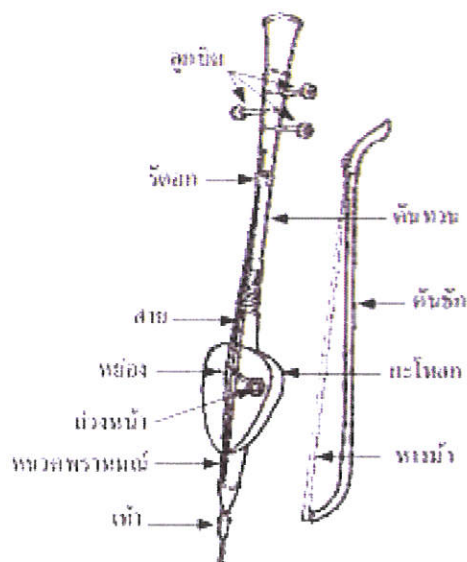

ภาพจักสาน (ตุ้ม/ใช้สำหรับดักปลาไหล)

การเล่นดนตรีล้านนา เรียนรู้มาจากครูบาอาจารย์และเพื่อนในหมู่บ้าน เคยมีวงดนตรีพื้นเมืองในสมัยยังหนุ่ม ประกอบด้วย ฆ้องวง ซึ่ง สะล้อ และ ซอฮู้ เพลงที่นิยมเล่นคือ เพลงซอ สามารถทำเครื่องดนตรีไว้ใช้แสดงด้วยตนเอง เช่น ซอสามสาย

ส่วนประกอบของซอสามสาย

- **กะโหลก** ทำด้วยกะลามะพร้าว ตัดตามด้านขวาง ด้านหน้าต่อติดกับกรอบไม้เนื้อแข็ง เดิมนิยมใช้ไม้สักเรียกว่า "ขนงไม้สัก" มีรูปร่างคล้ายกรอบหน้านาง ใช้หนังลูกวัวหรือหนังแพะซึ่งปิดทับขอบขนงไม้สักและขอบกะลาให้ตึงพอดี
- **คันซอ** แบ่งออกเป็นสามส่วน คือ ทวนบน ทวนกลาง และทวนล่าง ทวนบน คือ ส่วนที่นับจากกรอบต่อเหนือรัดอกขึ้นไป ทวนกลาง คือ ส่วนต่อจากทวนบนลงมาถึงกะโหลก ทวนล่างหรือแข้งไก่ คือ ส่วนที่ต่อจากกะโหลก ลงไปรวมทั้งเข็มที่ทำด้วยโลหะ ซึ่งอยู่ปลายล่างสุด
- **ลูกบิด** มีสามลูก ลูกกลางสำหรับสายเอก ลูกบนสำหรับสายกลาง สองลูกนี้อยู่ทางขวา ทางซ้ายมีลูกเดียวสำหรับสายทุ้ม หรือสายสาม
- **รัดอก** มักใช้สายไหมพันเกลียวแบบสายซอ พันรอบทวนกลาง ใช้รัดสายทั้งสาม ให้แนบเข้ากับทวนกลาง เพื่อให้เสียงของสายเปล่าได้ระดับและมีความกังวาน
- **หย่อง** ทำด้วยไม้หรืองา เหลาเป็นรูปคันทรงูให้ได้ขนาดพอรับสายซอทั้งสามสาย บนหย่องบากร่องไว้ สามตำแหน่ง เพื่อรองรับสายซอ
- **แก้วหน้า** ทำด้วยแก้วหรือโลหะ ขึ้นรูปเป็นตลับกลมเล็ก ๆ ข้างบนประดับพลอยสีต่าง ๆ หรือถม หรือลงยาภายในบรรจุสีผึ้งผสมตะกั่ว เพื่อให้ได้น้ำหนัก ใช้ขันปิดหน้า ใช้ปรับเสียงให้สายเอกเข้ากับสายทุ้ม
- **หนวดพรหมณ์** ใช้สายไหมพันเกลียวอย่างสายซอ ผูกเป็นสายบ่วง ร้อยเข้าไปในรูที่ทวนล่าง เพื่อรั้งปมปลายสายซอทั้งสาม
- **คันชัก** ทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว กลึงให้ได้รูป ชึงด้วยขนหางม้าสีขาวประมาณ ๒๕๐-๓๐๐ เส้น

(ที่มา : <http://warichthaimusic.blogspot.com/>)

* หมายเหตุคักซักปัจจุบันทำด้วยसानเอ็นเบ็ดตกปลาเนื่องจากหางม้าหายาก

วิธีการถ่ายทอดความรู้ ให้กับนักเรียนหรือบุคคลทั่วไปที่สนใจงานจักงานหรือเครื่องดนตรีล้านนา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายแสงจ้อย อินแก้ว

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๕ ..อายุ ๖๙ ปี....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๑๑๒ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

สาขา.....ศิลปกรรม(การแสดงพื้นบ้าน).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การแสดงพื้นบ้าน เรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ เครื่องยาคติ เป็นผู้สืบทอดการแสดงของชาติพันธุ์ไทยลื้อ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานชมรมไทยลื้ออำเภอแม่สรวย เดิมพี่น้องไทลื้อได้อพยพมาจากเมือง ๑๒ ปันนา การถ่ายทอดความรู้จะเป็นรุ่นต่อรุ่น โดยเดินรำตามท่วงทำนองดนตรีของฆ้องและกลอง

วัตถุประสงค์ของการแสดงพื้นบ้าน รำนกกุง รำโต พี่แจ้นอง มีดังนี้

- ๑. เพื่ออนุรักษ์การแสดงพื้นบ้านให้คงอยู่
- ๒. เพื่อต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง
- ๓. เพื่อร่วมในงานบุญงานกฐินของวัด

ชมรมพี่น้องไทยลื้อจะมีการประชุมใหญ่ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนพบปะพูดคุย ร่วมกัน ร่วมกันสืบสานวัฒนธรรม ไม่ให้สูญหายไปกับการเวลา โดยสมาคมไทยลื้อจังหวัดเชียงรายอยู่ที่ อำเภอเวียงแก่น ปัจจุบัน อาจารย์เอกราช ลือชา เป็นประธานชมรม

การแสดงรำนกกุง เป็นการรำรำที่แสดงท่าทางเรียนแบบนกกุง แสดงถึงความอ่อนช้อย และความงดงามของท่ารำ การแสดง ๑ ชุดการแสดง มีผู้แสดง ๑ คน เครื่องประกอบด้วย กลอง มีนักดนตรี ๓ คน ตีฆ้อง ๑ คน ตีฉิ่ง ๑ คน

ภาพการแสดงรำนกยูง บ้านร่มโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๒๒ ตำบลท่าก้อ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์.... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางขวัญหล้า มาลัยรักษ์

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๙ ..อายุ ๕๗ ปี....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๑๑๐ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๙๓-๒๕๓๑๘๓๒.....

สาขา...../หัตถกรรม (ทอตุ่ง).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทอตุ่ง เป็นงานศิลปะ เรียนรู้จากการลงมือทำ ได้เรียนรู้การทอตุ่งจากผู้รู้ในหมู่บ้าน ตุ่งที่ถนัดทอคือ ตุ่งไหมพรม เพราะทอง่าย ขายง่าย ราคาแพง มี ๒ ขนาด ได้แก่

ตุ่ง ๕ ห้อง ขายในราคา ๑๕๐ บาท

ตุ่ง ๙ ห้อง ขายในราคา ๑๗๐ - ๑๘๐ บาท

ราคาตุ่งขึ้นอยู่กับ เทศกาล ออกพรรษา ถึง ปีใหม่สงกรานต์ ซึ่งเป็นเทศกาลงานบุญ

ระยะเวลาในการทอตุ่ง

ตุ่ง ๕ ห้อง ใช้เวลา ๓๐ นาที ต่อ ตุ่ง ๑ ผืน

ตุ่ง ๙ ห้อง ใช้เวลา ๒๐ นาที ต่อ ตุ่ง ๑ ผืน

ขั้นตอนการทอตุ่ง

๑. แฉ้วนไหม เป็น ๑๐ ใจ (ต่อง)
๒. เดินกับเสา นับรอบปริมาณการใช้ไหม
๓. เก็บไหมแล้วขึ้นกี่
๔. เอาไปวางสีกกับพืม(แทนพิมพ์)
๕. เริ่มสอดไม้สอดด้าย(เริ่มทอตุ่ง)
๖. ทอจนแล้วเสร็จจนได้ตุ่งตามขนาดที่ต้องการ

* แบบหรือลายในการทอจะอยู่ที่ลูกค้าสั่งทำ อาจเป็นลายช่าง ประสาท ๑๒ ราคา

* วัสดุดิบ ส่วนใหญ่สั่งซื้อมาจากอำเภอแม่สาย และใช้ไม้ของหมู่บ้าน

ความหมายของตุ้มมีดังนี้

๑. ตุ้ม ๑๒ ราศี แทนปีเกิด
๒. ตุ้มขาว เป็นตุ้มประดับบ้านเมืองให้สวยงาม
๓. ตุ้มประสาธใช้กับทางวัด บ่งบอกถึงงานสมโภชของวัด งานปอยหลวง

ข้อดีของการทำตุ้ม

๑. มีรายได้เสริมจากอาชีพเกษตร
๒. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๓. ได้สืบสาน อนุรักษ์ เอกลักษณ์ของชาวไทยลื้อ
๔. ได้เผยแพร่การทอตุ้ม ที่เป็นสื่อทางวัฒนธรรม

ปัจจุบันได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจ โดยเฉพาะกลุ่มเมืองฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์.... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางหอม แสงคำ

วัน/เดือน/ปี/เกิด ๑๒ กันยายน ๒๔๘๙ ..อายุ ๖๘ ปี....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๑๕๔ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๒-๘๘๕๘๘๙.....

สาขา...../ การทำอาหาร(ข้าวพิน).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

ข้าวพินเป็นอาหารดั้งเดิมของชาวไทยลื้อ เรียนรู้การทำข้าวพินจากพ่อและแม่ และเรียนรู้จากคนในชุมชน ข้าวพินทำมาจากแป้งข้าวเจ้า ถั่วเหลือง และ ถั่วลิสงที่ผ่านการโม่แล้ว ปัจจุบันทำมาจากแป้งข้าวเจ้าเนื่องจากเวลาและเกิดความสะดวกในการทำข้าวพิน

ขั้นตอนการทำข้าวพิน

๑. แช่วัวแป้ง แล้วใส่ปูนขาว ๓ นาที
๒. ตั้งหม้อเคี่ยวข้าวแป้ง ๑ ชั่วโมง
๓. เทใส่ขาม ถาด แล้วทิ้งไว้ ๑ คืน ก็สมารถทานได้แล้ว

เครื่องปรุง

๑. ถั่วเน่า
๒. น้ำขิง
๓. พริกป่น
๔. ถั่วลิสง
๕. หอมเจียว
๖. เกลือป่น
๗. ซีอิ๊วไก่
๘. ซีอิ๊วหวาน
๙. ผงชูรส
๑๐. ผักชี
๑๑. กะหล่ำ

* การทานข้าวพินให้อร่อยต้องใส่เครื่องให้ครบ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์ทอง.... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางสาวสุนันท์ ยอดอินทร์

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๒ มีนาคม ๒๕๐๗ ....อายุ ๕๙ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๘ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๗-๙๙๘๕๑๙๔.....

สาขา.....การทำอาหาร(การทำไก่ย่าง).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทำไก่ย่างมีสูตรที่หลากหลาย เรียนรู้มาจากการลองทานของคนอื่นแล้วมาปรับปรุงสูตรการทำไก่ย่างด้วยตนเองด้วยการลองผิดลองถูกจนพัฒนาเป็นสูตรของตนเอง ตั้งชื่อร้านว่าไก่ย่างบ้านร่มโพธิ์ทองหรือไก่ย่างป่าเร็ว ทำขายมานานกว่า ๒๐ ปี ปัจจุบันมีแฟรนไชส์ในราคา ๒๐,๐๐๐ บาท จำหน่ายให้กับผู้ที่สนใจที่จะนำไปลงทุนประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเอง

ส่วนผสม ไก่ย่าง

๑. ไก่สด ๑ กิโลกรัม
๒. น้ำตาลปึก ๑๐๐ กรัม
๓. รากผักชี กระเทียม และพริกไทย ๑ ช้อนโต๊ะ
๔. ซีอิ๊วขาว ๕ ช้อนโต๊ะ
๕. ผงปรุงรส ๑ ช้อนโต๊ะ
๖. เกลือ ๑ ช้อนชา
๗. ไม้เสียบ

วิธีทำไก่ย่าง

๑. เริ่มจากนำไก่หั่นผสมน้ำตาลปึกละลาย (ถ้าเอาไปผ่านความร้อน ทิ้งให้เกือบเย็นก่อนค่อยนำมาใช้) ปรุงรสด้วยเกลือ รากผักชี กระเทียม พริกไทย กะทิ ซีอิ๊วขาว และผงปรุงรส
๒. หมักทิ้งไว้อย่างน้อย ๑ ชั่วโมง
๓. นำไม้เสียบมาแช่น้ำไว้ก่อนอย่างน้อย ๑ ชั่วโมง หรือแช่ทิ้งไว้ข้ามคืน ส่วนหนึ่งเพื่อล้างสิ่งสกปรกออกจากไม้ และทำให้ไม้อิ่มน้ำไว้ ไม้จะได้ไม่ดูดน้ำที่ไก่ของเราแล้วทำให้เนื้อไก่แห้ง และอีกอย่างคือเวลานำไปย่าง ไม้จะไม่ไหม้ง่าย
๔. นำไก่ที่หมักได้ที่แล้วมาเสียบไม้ได้ ขนาดก็แล้วแต่ความต้องการ
๕. จากนั้นก็นำมาย่างด้วยไฟอ่อน ๆ ถ้าใช้ไฟแรงไก่ด้านนอกจะไหม้และเนื้อไก่ไม่สุก

๖. คอยพลิกไก่ไป-มาบ่อย ๆ และระวังอย่าให้ไฟลุกเตา เพราะถ้าไฟลุกเตาขึ้นมาจะทำให้ไก่ของเรามีสีดำ ๆ ไม่น่ากิน ส่วนใครที่เสียบไม้แล้วไม่อย่างเลยทันทีก็เก็บใส่กล่องปิดฝาแช่เย็นไว้ได้ ๒-๓ วัน ก่อนที่จะนำมาใช้

จุดเด่น ของไก່ย่าง หอมนุ่ม ได้รสชาติที่พอดี ไม่เค็มหรือหวานจนเกินไป ทานกับข้าวเหนียว ส้มตำ
ทัศนคติ แนวคิด ของการดำเนินชีวิต

ไม่มีความจนในหมู่คนชนัน ทำไปต้องมีกินมีใช้ เหลือจากการขายก็ยังสามารถกิน

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์ทอง... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายพรม พรชัย

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๖ เมษายน ๒๕๕๐ ...อายุ ๗๖ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๑๓๗ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๙๓-๑๔๙๗๖๖๘.....

สาขา.....การเกษตร .....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ ไม้ผล ไม้เศรษฐกิจ ปลูกข้าว เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ไข่ ไว้บริโภคนคร้วเรือนเพื่อลดค่าใช้จ่าย ที่เหลือนำไปจำหน่าย สร้างรายได้ให้กับครอบครัว ทำให้มีเงินเก็บมากขึ้น ขยันหมั่นเพียร ใช้แรงงานในครอบครัว เรียนรู้ทุกอย่างจากธรรมชาติ จากประสบการณ์และศึกษาดด้วยตัวเอง มีการค้นคว้าจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น YouTube และลงมือทดลองทำการเกษตรให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณสูง เป็นตัวอย่างให้กับชาวบ้าน โดยพึ่งปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุด

การแบ่งพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในที่ดินจำนวน ๕๓ ไร่ มีดังนี้

ที่อยู่อาศัย จำนวน ๕ ไร่

๑. ปลูกของกินทุกอย่าง
๒. เลี้ยงไก่ หมูป่า ไก่พันธุ์ไข่ เป็ด ห่าน

การออกแบบพื้นที่ภายในบ้านมีดังนี้

ส่วนที่ ๑ พื้นที่ปลูกผักระยะสั้น(ปวบ/ผักสลัด/กะหล่ำปลี/ผักสวนครัว/สตอเบอร์รี่)

ส่วนที่ ๒ ไม้ยืนต้น (มะม่วง/พยูง/มะพร้าวน้ำหอม/แคนา/มะแคว้น/มะขาม/ฝรั่ง/ส้มโอ/อะโวคาโด)

๓. ส่วนที่ ๓ พื้นที่เลี้ยงสัตว์ (เลี้ยงไก่ หมูป่า ไก่พันธุ์ไข่ เป็ด ห่าน)

ทำสวน ๔๘ ไร่ (ทำมานานกว่า ๒๐ ปี) ทำการเกษตรดังนี้

๑. ลำไย
๒. เงาะ
๓. ลองกอง
๔. กระท้อน
๕. หวาย
๖. กล้วย
๗. เลี้ยงปลา

สูตรปุ๋ยหมักจากขยะเปียก

นำเศษอาหาร ใบไม้ ใบตองเทลงในท่อ แล้วผสมกับขี้หมูแห้ง หมักไว้ ๔-๕ เดือนแล้วนำออกมาใช้

สูตรการทำวัสดุสำหรับปลูก

๑. ดินแดง	๑ กิโลกรัม
๒. แกลบ	๑ กิโลกรัม
๓. ขุยมะพร้าว	๑ กิโลกรัม
๔. แกลบดำ	๑ กิโลกรัม
๕. ขี้หมูแห้ง	๑ กิโลกรัม

นำวัสดุดิบทั้งหมดผสมเข้าด้วยกันผสมกับน้ำจุลินทรีย์ ๒๐ ลิตร เสร็จให้นำผ้าขมาคลุมอย่าง ๒๐ วัน แล้วนำมาเป็นวัสดุปลูก พริก มะเขือ หรือปลูกได้ทุกอย่าง หากมีพื้นที่จำกัดให้ปลูกในกระถาง หรือ ถุงกระสอบ

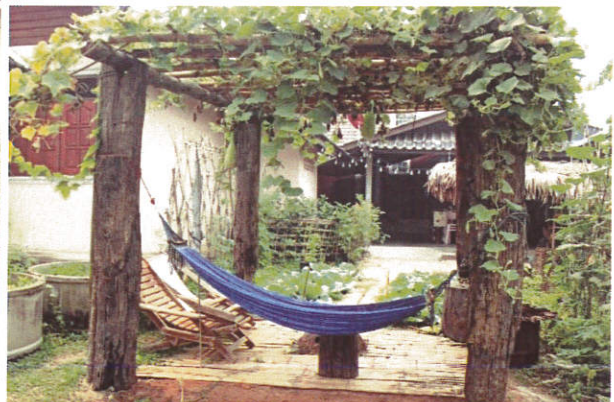
วิธีการถ่ายทอดความรู้

เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป นักเรียน ที่มีสนใจด้านการทำการเกษตร

ข้อคิดแนวคิดในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้กินไปตลอด

ทำเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอด ไม่มีหนี้ ทำได้ก็ทำ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์ทอง... หมู่ที่...๒๒.... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสุเมศ แซ่ลิ้ม

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๘ กันยายน ๒๕๒๒ ...อายุ ๔๔ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่.....๙๔ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๔-๘๐๓๙๗๒๒.....

สาขา.....การเกษตร (หมอดินอาสา).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดินประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้รับการคัดเลือก/แต่งตั้งให้เป็นหมอดินอาสาหมู่บ้านละ ๑ คน และเป็นสมาชิกในเครือข่ายหมอดินอาสาประจำตำบลท่าก้อ

บทบาท/ภารกิจของหมอดินอาสา

๑. เป็นตัวแทนของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นแกนนำและประสานงานระหว่างเกษตรกรในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน (หมอดิน) หมอดินอาสาระดับต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมประชุม รับ-แจ้งข่าวสารให้แก่เกษตรกรและหน่วยงานในเขตรับผิดชอบ เช่น ร่วมประชุม/จัดทำแผนฯ นัดหมายมารับการฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ รับบริการวิเคราะห์ดิน แจกจ่ายปัจจัย/วัสดุปรับปรุงดิน สารเร่งจุลินทรีย์(พด.ต่างๆ) น้ำหมักชีวภาพพร้อมใช้ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด กล้าหญ้าแฝก แจกเอกสารแผ่นพับ ติดโปสเตอร์หรือนำเทป (วิชาการ) ออกรายการในหอกระจายข่าว ฯลฯ
๒. เป็นผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่ดินที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่(หมอดิน) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้บริการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ การรवानแก้งน หมอดินเคลื่อนที่ ร่วมจัดทำเวทีชุมชน ร่วมรณรงค์ส่งเสริมการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ชนิดต่าง ๆ การจัดทำแปลงสาธิต การผลิตและปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งการจัดทำแปลงสาธิตต่าง ๆ
๓. เป็นผู้ให้คำแนะนำ เผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์ และชักชวนเพื่อนบ้านไปศึกษาดูงาน ณ แปลงสาธิตจุดเรียนรู้และศูนย์บริการงานพัฒนาที่ดินประจำตำบล หรือสถานที่ที่น่าสนใจ บริการข่าวสารความรู้เทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ และข่าวสารความเคลื่อนไหว กิจกรรมในเครือข่ายหมอดินอาสา หรือกรมพัฒนาที่ดิน
๔. เป็นผู้รวบรวมปัญหาความต้องการวัสดุการเกษตร เช่น สารเร่ง พด.๑ - พด.๑๒ กล้าหญ้าแฝก เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด แหล่งน้ำ ของเกษตรกรในพื้นที่ ตามแบบฟอร์มของกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อรวบรวมให้หมอดินประจำสถานีพัฒนาที่ดินดำเนินการต่อไป

กรมพัฒนาที่ดินมีการกำหนดให้หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านชักนำให้เกษตรกรในหมู่บ้าน ร้อยละ ๕๐ หรืออย่างน้อยประมาณ ๔๐ คน/หมู่บ้าน ได้มีการนำวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์

ปัจจุบันทำหน้าที่ให้คำแนะนำกับเกษตรกรในการปรับสภาพดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูก แนะนำการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด การทำน้ำส้มควันไม้ การทำแปลงสาธิตการทำเกษตรผสมผสาน จำนวน ๓ ไร่ และงานช่วยเหลือศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรของตำบลท่าก้อ

เกียรติบัตร/รางวัลที่ได้รับ

แปลงสาธิตการทำการเกษตรแบบผสมผสาน
 ส่วนที่ ๑ แหล่งน้ำเพื่อการทำการเกษตร/เลี้ยงปลา

ส่วนที่ ๒ การปลูกพืชผสมผสาน (ทุเรียน /กล้วย/เงาะ / ลำไย /มะละกอ)

ส่วนที่ ๒ ศูนย์เรียนรู้การทำปุ๋ยหมัก/ปุ๋ยอัดเม็ด

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อําเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น
นางจันทร์ออน คำมั่งมี

วัน/เดือน/ปี/เกิด..... - .....อายุ ๖๖ ปี....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๕๓ ม.๒๒ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๙๓-๒๕๓๑๘๓๒.....

สาขา...../หัตถกรรม (ทอตุ่ง).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การทอตุ่ง เป็นงานศิลปะ เรียนรู้จากการลงมือทำ ได้เรียนรู้การทอตุ่งจากพ่อแม่ ผู้รู้ในหมู่บ้าน ตุ่งที่ถนัดทอคือ ตุ่งผืนเล็ก หรือตุ่งจิว ทอได้ ๘ ตัวต่อ ๑ วัน

ลักษณะของตุ่งจิว

ไม้คั่นตุ่ง(ตกแต่งด้วย)

*ดอกอ้อ

*ไส้มันสำปะหลัง

*ลูกเดือยหิน

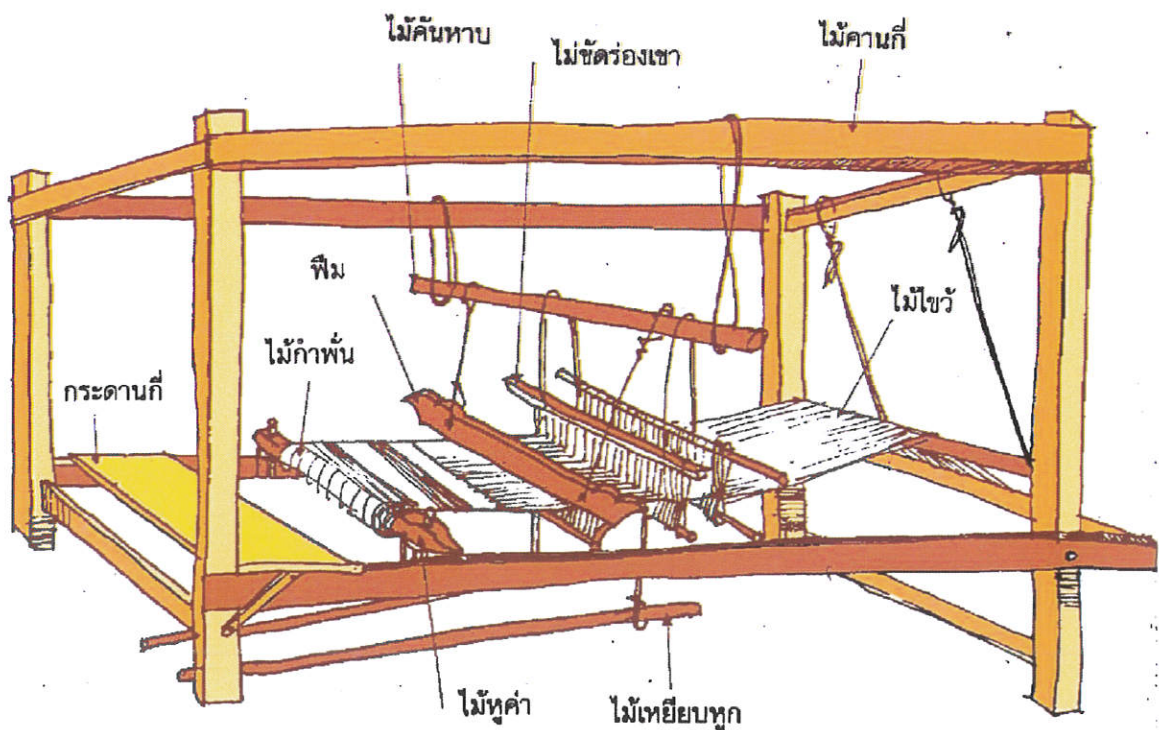
หัวตุ่ง

ตัวตุ่ง

ตีนตุ่ง

อุปกรณ์ในการทำตุ๊กประกอบด้วย

ที่พื้นเมือง บางทีก็เรียก "ก๊อกระทอบ" เป็นเครื่องทอผ้าแบบดั้งเดิมที่ใช้กัน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับวัฒนธรรมของไทยมาช้านาน เป็นมรดกที่สำคัญของชาติไทยที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษา

ก๊อผ้า ปัจจุบันมีการใช้วัสดุประเภทเหล็กกล่อง และท่อพลาสติกแทนไม้เนื้อแข็ง เนื่องจากมีความทนทาน แข็งแรง และหาได้ง่ายกว่า มีส่วนประกอบต่างๆ ดังนี้

- **แม่ก๊อ** คือโครงสี่เหลี่ยมที่รับน้ำหนักหูกทางด้านล่าง ประกอบด้วยไม้เนื้อแข็งสี่ชิ้นตีประกบ หรือเข้าประกบเป็นโครงสี่เหลี่ยม ขนาดกว้าง ๒.๕๐ เมตร ขนาดยาว ๓ เมตร
- **เสา** เป็นเสาสี่ต้นเชื่อมรับโครงสี่เหลี่ยมด้านล่างที่เรียกว่า แม่ก๊อ และโครงสี่เหลี่ยมตอนบนคือ **ช็อคาน** ทำจากไม้เนื้อแข็ง ขนาด ๔" x ๔" สูง ๑.๘๐ - ๒.๐๐ เมตร
- **คานและช็อ** เป็นโครงไม้สี่เหลี่ยมด้านบน คานด้านยาวขนาด ๒.๕๐-๓.๐๐ เมตร ส่วนช็อด้าน กว้างขนาด ๒.๕๐ ม. ทาหน้าทีรับน้ำหนักหูกทอผ้าด้วยเชือกโยง เป็นคานไม้พาดเชื่อมต่อระหว่างเสาหลักทั้ง ๔ ต้น เครือเส้นด้ายยืนพาดบนไม้คานด้านหน้าและโยงมาผูกไม้คานด้านหลังดึงเส้นยืนให้ตรง
- **ไม้รองนั่ง (กระดานก๊อ)** เป็นแผ่นไม้ที่พาดไว้บนคานไม้ด้านล่างด้านคนทอ เพื่อให้คนทอนั่ง และวางอุปกรณ์การทอ เช่น ตะกร้าใส่ด้าย ใส่หวี ทำจากไม้เนื้อแข็งขนาด ๑๑.๕" x ๘"
- **ไม้ม้วนผ้า หรือไม้กาพัน หรือไม้ก้าพัน** เป็นท่อนไม้สี่เหลี่ยมที่ปลายทั้งสองข้างเสียบเข้าเดือยที่หลักไม้ด้านใกล้กับผู้ทอ เพื่อม้วนเก็บผ้าที่ทอเสร็จเรียบร้อยเอาไว้ ยาวประมาณ ๒.๕๐ เมตร
- **ไม้หาบหูก** เป็นไม้ไผ่ทรงกระบอกขนาดกลางยาวพาดคานไม้ เพื่อใช้ผูกเชือกโยงฝีมและรอกที่พุงตะก้อหรือเขาเอาไว้

- ไม้เหยียบทุก เป็นไม้ไผ่ลำขนาดเล็ก ยาวประมาณ ๑ เมตร ผูกโยงกับตะกอกหรือเขาสำหรับเหยียบ เพื่อบังคับการสลับชั้นลงของเครื่องเส้นด้ายยืน จำนวนไม้เหยียบขึ้นกับจำนวนตะกอกที่ใช้ทอผ้า
- ตะกอก หรือเขา เป็นแผงเส้นด้ายที่ถักเกี่ยวเครื่องเส้นด้ายยืนเอาไว้ โดยใช้ไม้ไผ่ ๒ ซี่เป็นคาน ถ้าเป็นผ้าทอแบบสองตะกอกก็จะมีตะกอกหรือเขา ๒ อัน ซึ่งจะค้ำเก็บเครื่องเส้นด้ายยืนสลับกันเส้นต่อเส้น เพื่อยกเส้นด้ายยืนขึ้นลง ให้กระสวยเส้นด้ายพุ่งผ่านไปสานทอขัดเพื่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า

- ฟืม (ฟันหวี) เป็นอุปกรณ์การทอที่สำคัญที่อยู่หน้าตะกอกหรือเขา ใช้กระทบเส้นด้านพุ่งให้สานทอกับเส้นด้ายยืนให้เป็นผืนผ้า หน้าฟืมจะมีทั้งขนาดยาวและขนาดสั้น ขึ้นกับว่าจะทอผ้าหน้าแคบหรือกว้างสามารถถอดเปลี่ยนได้
- รอก เป็นอุปกรณ์ช่วยพุ่งตะกอกหรือเขา โดยผูกโยงไว้กับไม้คานหูก

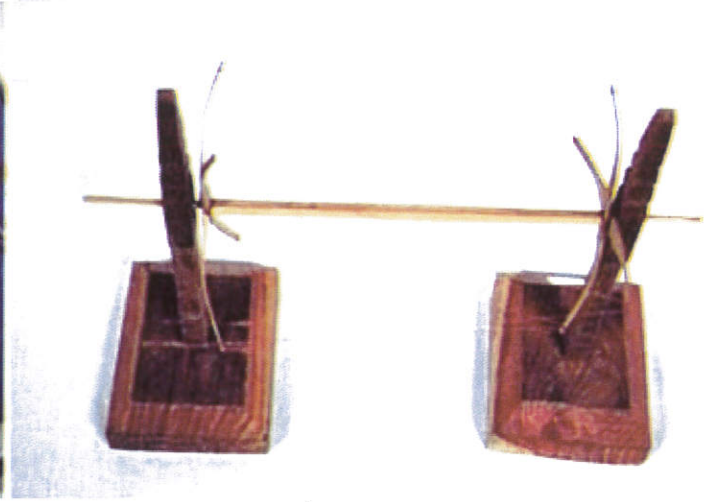
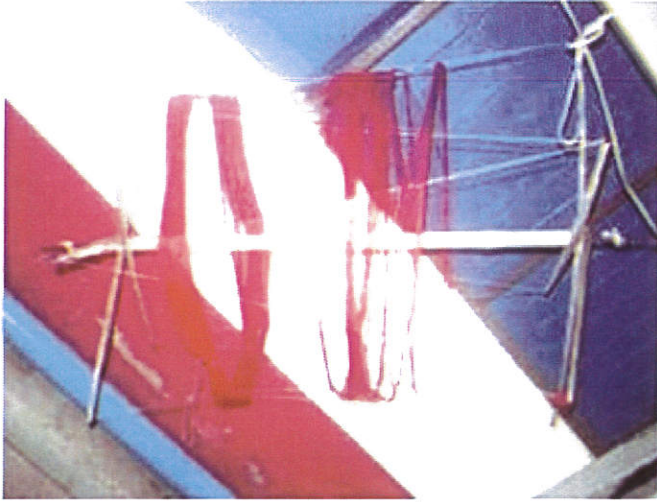
หลักการทอของกี่ทอผ้า

- ทำให้เกิดช่องว่าง (*shedding*) โดยสับตะกอกหรือเขายกแล้วแยกไหม/ด้ายเส้นยืนออกเป็น ๒ หมู่ โดยหมู่มุมหนึ่งยกขึ้นและหมู่มุมหนึ่งลงโดยเขาหรือตะกอก ผ่านการเหยียบเชือกดึง เพื่อให้เกิดช่องว่างให้สอดไหม/ด้ายเส้นพุ่งผ่านไปอีกด้าน
- การสอดไหม/ด้ายเส้นพุ่ง (*picking*) จะใช้กระสวยส่งไหม/ด้ายเส้นพุ่ง สอดไหม/ด้ายเส้นพุ่งให้พุ่งผ่านช่องว่างที่เปิดเตรียมไว้
- การกระทบไหม/ด้ายเส้นพุ่ง (*battering*) เมื่อสอดไหม/ด้ายเส้นพุ่งผ่านแล้ว จะต้องใช้ตัวฟืมกระทบไหม/ด้ายเส้นพุ่งให้เรียงสานขัดกับไหมเส้นยืน จนชิดติดกันแน่นเป็นเนื้อผ้า
- การเก็บและม้วนผ้าเก็บ (*taking up and letting of*) เมื่อทอผ้าได้จำนวนหนึ่งแล้วจะต้องมีการม้วนผ้าเก็บเข้าแกนม้วน โดยจะต้องมีการปรับไหม/ด้ายเส้นยืนให้หย่อนก่อนจึงม้วนผ้าเก็บ แล้วผูกให้ตึงแน่นทอต่อไป

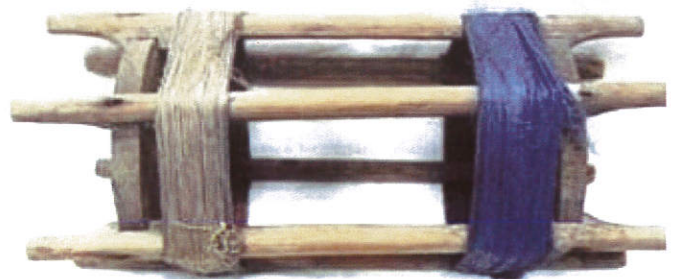
อุปกรณ์ที่ใช้ร่วมในการทอผ้า

- กง หรือ ระวัง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับใส่ใจเส้นด้าย ทั้งไหมและฝ้าย เพื่อเตรียมกรอเข้าพักกับอ๊ก หรือเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของเส้นด้าย เช่น เก็บส่วนที่เป็นขุย ปุ่มปมต่างๆ ก่อนนำไปใช้งาน กง ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ กง และหลักตีนกง
  - กง จะมีแกนที่ทำด้วยไม้ไผ่เหลากลม ยาวประมาณ ๑-๑.๕ เมตร ตรงปลายแกนทั้งสองข้างจะมีไม้ไผ่เหลาแบนปลายแหลมเสียบไว้ ในลักษณะไขว้กันเป็นรูปกากบาทหรือ ๔ แฉก หรือ ๖ แฉก ยึดติดกับแกนกลาง มีเชือกผูกโยงระหว่างแฉก ส่วนนี้จะเป็นส่วนรองรับใจด้าย ปลายแกนจะยื่นยาวต่อจากจุดมัดแฉกเล็กน้อยเพื่อสอดเข้ากับหลักตีนกง

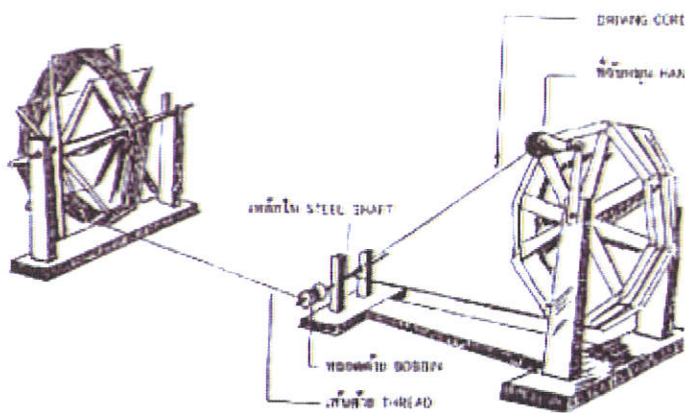
- หลักตีนกง จะทำด้วยไม้ มีจำนวน ๒ ชั้น มีฐานยึดเพื่อให้ไม้ตั้งสูงได้ในแนวตั้ง สูงประมาณ ๐.๘-๑ เมตร ที่ปลายหลักจะเจาะรูสำหรับสอดแกนกง ทำให้กงหมุนได้ การวางหลักตีนกงจะวางให้มีระยะห่างพอดีกับกง เพื่อให้หมุนได้สะดวก

- อีก บางแห่งจะเรียก กวก เป็นเครื่องมือสำหรับคัดด้ายหรือไหม รูปร่างคล้ายระวีง เมื่อต้องการคัดด้ายหรือคัดไหมจะใช้อักษางไหมออกจาก “กงกวก” ในขณะที่สาวไหมหรือด้ายออกจากกงกวก หากพบเส้นไหมหรือด้ายมี “ซี่ไหม” หรือไหมมีปม เส้นไหมไม่เรียบ ตะปุ่มตำ ก็จะใช้ “มิดแกะซี่ไหม” ออก ซึ่งเป็นมิดเล็กๆ เป็นการคัดเส้นไหมให้เรียบงาม อีก ต้องใช้คู่กับ กงกวก

- หลา และ ไน เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการทอผ้า ทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ใช้สำหรับการกรอฝ้ายหรือไหมเข้าหลอดด้ายก่อนนำไปใส่ในกระสวยเพื่อการทอผ้าในขั้นต่อไป ลักษณะโครงสร้างของหลาประกอบด้วย กงล้อขนาดใหญ่ มีขา มีฐานยาวประมาณ ๘๐-๑๐๐ เซนติเมตร ที่จับสำหรับหมุนด้วยมือ เรียกว่า แขนหลา เพื่อให้กงล้อหมุนรอบตัวเอง กงล้อนี้มีสายพานโยงไปอีกด้านหนึ่ง เรียกว่า สายหลา ส่วนหัวหลาจะอยู่ด้านซ้ายของวงล้อ ที่หัวหลาจะมีแกนเหล็กเล็กๆ เรียก เหล็กไน ที่วางอยู่บนหลา เมื่อหมุนกงล้อ เหล็กไนก็จะหมุนตามอย่างรวดเร็ว โครงสร้างของหลาจะทำจากไม้เนื้อแข็ง ส่วนวงล้อนั้นประกอบจากซี่ไม้ไผ่

- หลอดด้ายและกระสวย หลอดทำจากไม้ไผ่ หรือไม้เนื้ออ่อนที่มีแกนกลาง หรือพลาสติก ใช้สำหรับกรอฝ้าย/ไหมเส้นพุ่งให้เป็นม้วนเล็กๆ บรรจุลงในกระสวยเพื่อใช้ในขั้นตอนการทอ สอดเส้นพุ่งเข้าไปในช่องว่างระหว่างเส้นยืน กระสวยมีทั้งแบบบรรจุหลอดด้ายเดี่ยว และหลอดด้ายคู่ในกรณีที่ใช้เส้นพุ่ง ๒ เส้น ๒ สีสลับกันให้เกิดลวดลายพิเศษ

หลอด

กระสวย

(ที่มา <https://www.isangate.com/>)

ข้อดีของการทอตุ่ง

๑. มีรายได้
๒. ออกกำลังกาย
๓. ได้ถ่ายทอดวัฒนธรรม
๔. มีสมาธิ

ข้อคิดของการดำเนินชีวิต

คิดดี ทำดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด วันหน้ามาทอตุ่งอย่างอุ้ยเนี้ย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้าน...ร่มโพธิ์ทอง... หมู่ที่...๒๒..... ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางสมหมาย สุนันตา

วัน/เดือน/ปี/เกิด...๓ สิงหาคม ๒๕๐๕ ...อายุ ๖๑ ปี.....

ศาสนา.....ไทย.....สัญชาติ.....ไทย....

ที่อยู่...๑๘๗..... ม.๓ ต.ท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย.....

หมายเลขโทรศัพท์.....๐๘๔-๙๐๔๙๑๕๓.....

สาขา.....การจัดการสิ่งแวดล้อม(การบริหารขยะ).....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้

การบริหารจัดการขยะเกิดจากปัญหาขยะในครัวเรือน ขยะในหมู่บ้าน ไม่มีการคัดแยกขยะทำให้ที่ทิ้งขยะในหมู่บ้านเต็ม หมู่บ้านจึงมีแนวทางที่จะคัดแยกขยะเปียกโดยให้ชาวบ้านทำถังขยะเปียกทุกครัวเรือน จำนวน ๑๓๘ หลัง และขยะอื่นๆให้มีการคัดแยกก่อนทิ้ง หากมีงานบุญให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ขยะรีไซเคิลก็นำไปขายสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง ส่วนขยะอันตรายจะมีจุดทิ้งขยะอันตรายของหมู่บ้าน อบต.ท่าก้อ จะนัดหมายเพื่อเก็บไปทำลาย

ราคาขายขยะมีดังนี้

กระดาษ	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
พลาสติกรวม	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
ขวดแก้ว	๑ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
เศษเหล็ก	๕ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
อลูมิเนียม	๒๐ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
กระป๋องเปียร์	๓๐ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
ตู้เย็น	๓๐๐/๒๐๐ บาท ขึ้นอยู่กับสภาพ/๑ หลัง
ทีวี	๑ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
พัดลม	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
เครื่องคอมพิวเตอร์	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
เครื่องปริ้นเตอร์	๓ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม
เครื่องปรับอากาศ	๕ บาท ต่อ ๑ กิโลกรัม

ประโยชน์ของการคัดแยกขยะ

๑. มีรายได้จากการขายขยะ
๒. ลดขยะในหมู่บ้าน
๓. เกิดความสะอาดภายในบ้านและภายในหมู่บ้าน

แนวหรือข้อเสนอแนะที่จะทำให้ขยะในหมู่บ้านลดลง

๑. ทุกคนเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะ
๒. ทุกคนร่วมคัดแยกขยะ ทำทุกครัวเรือน
๓. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานบริหารจัดการขยะของหมู่บ้าน
๔. ทำขยะให้เกิดรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และ หมู่บ้าน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาบันทึกข้อความขออนุมัติโครงการฯ
- สำเนาโครงการฯ
- สำเนาประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการฯ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ โทร ๐ ๕๓๗๒ ๔๒๑๗ ต่อ ๑๑๕

ที่ ขร.๗๒๕๐๔/๑๓๑

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุมัติดำเนินงานโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรียน นายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

เรื่องเดิม

ตามที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ ได้ตั้งงบประมาณตามข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศใช้วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ หน้า ๑๒๑/๑๘๙ แผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และ นันทนาการ งานศาสนาวัฒนธรรมท้องถิ่น งบดำเนินงาน หมวดค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ได้มาซึ่งบริการ (๒) ค่าจ้างเหมาบริการ บุคคลภายนอก สำหรับการสำรวจข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น ด้านศาสนพิธี ด้านหัตถกรรม ด้านแพทย์แผนไทย ด้านศิลปกรรมฯลฯ ตามโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตั้งไว้ ๗,๐๐๐.- บาท (เจ็ดพันบาทถ้วน) นั้น

ข้อเท็จจริง

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ ได้ตรวจสอบ งบประมาณตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ เรียบร้อยแล้ว ปรากฏว่ามีงบประมาณเพียงพอสำหรับดำเนินงานโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของตำบลท่าก้อให้คงอยู่สืบไป เพื่อจัดทำฐานข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ของตำบลท่าก้อให้เป็นปัจจุบันมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นประโยชน์ ที่สำคัญของ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่สนใจ ดังนั้นกองการศึกษา จึงขออนุมัติดำเนินงานตามโครงการฯ

ระเบียบ/ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

๑. พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๖๒) มาตรา ๖๗ (๘) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๒. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๒ มาตรา ๑๖ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (๑๑) การบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๓. ข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศใช้วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ หน้า ๑๒๑/๑๘๙ แผนงานการศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ งานศาสนาวัฒนธรรมท้องถิ่น งบดำเนินงาน หมวดค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่ง บริการ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ได้มาซึ่งบริการ ตามโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

/ข้อเสนอ...

ข้อเสนอ

กองการศึกษาฯ จึงขออนุมัติดำเนินงานโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

(ลงชื่อ)

(นางสาววรุณช ชนะโรจน์รุ่งเรือง)
ผู้อำนวยการกองการศึกษาฯ

ความเห็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

- เห็นควรพิจารณาอนุมัติ

(ลงชื่อ)

(นางสาวกรกวิทย์ รัตจันทร์)

รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รักษาราชการแทน
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

ความเห็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

อนุมัติ

ไม่อนุมัติ เพราะ.....

(ลงชื่อ)

(นายรัชชณพงษ์ รัตนะ)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

คำสั่ง องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

ที่ ๓๐๒ / ๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการสำรวจข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตามที่ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อมีกำหนดจัดโครงการสำรวจข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตำบลท่าก้อให้คงอยู่สืบไป เพื่อจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ของตำบลท่าก้อให้เป็นปัจจุบัน มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นประโยชน์ที่สำคัญของนักเรียน นักศึกษา ประชาชน ที่สนใจ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีหน้าที่ประสานงานกับหมู่บ้าน อำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่จัดเก็บข้อมูล และปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่ทำให้โครงการฯ บรรลุตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วยบุคคล ดังนี้

๑. นางสาวรณช	ธนะโรจน์รุ่งเรือง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางสาวจันจิรา	พุทธรวงค์	หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	คณะกรรมการ
๓. นางสาวนฤมล	เจริญวรรณ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	คณะกรรมการ
๔. นางสาวเบญจมาศ	นิลสวิต	เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี	คณะกรรมการ
๕. นางสาวจารุวรรณ	ยานะ	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานการเงินและบัญชี	คณะกรรมการ
๖. นางสาววัลลี	ศรีเพชร	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ	คณะกรรมการ
๗. นายพร้อมพงษ์	ทองคำ	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ	คณะกรรมการ
๘. นายเอกราช	จันทร์สม	คนงานทั่วไป	คณะกรรมการ
๙. นางปวีณา	หมื่นถา	จ้างเหมาบริการช่วยงานกองการศึกษา	คณะกรรมการ
๑๐. นางสาวจิราพร	ขันธิมา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ	เลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

(ลงชื่อ)

(นายรัชชณพงษ์ รัตนะ)

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ

ปลัด อบต. _____ วันที่ _____
รองปลัด อบต. _____ วันที่ _____
ผู้อำนวยการกองการศึกษา _____ วันที่ _____
หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา _____ วันที่ _____
เจ้าหน้าที่ทวน _____ วันที่ _____
เจ้าหน้าที่พิมพ์ _____ วันที่ _____

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

บ้านดินดำ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ชื่อ-สกุล เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัน/เดือน/ปีเกิด.....

ศาสนา..... สัญชาติ.....

สถานภาพ.....

ที่อยู่.....

หมายเลขโทรศัพท์.....

สาขา.....

(เกษตรกรรม/อุตสาหกรรม/หัตถกรรม/แพทย์แผนไทย/การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/กองทุนและธุรกิจชุมชน/ศิลปกรรม/การจัดการองค์กร/ภาษาและวัฒนธรรม/ศาสนาและประเพณี)

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านพืช   ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านผลิตภัณฑ์และการแปรรูป
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสัตว์   ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านประมง   อื่นๆ.....

องค์ความรู้/การได้มาซึ่งความรู้.....

.....

.....

.....

.....

วิธีการถ่ายทอดความรู้.....

.....

.....

.....

.....

ผลงาน/ชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ

.....

.....

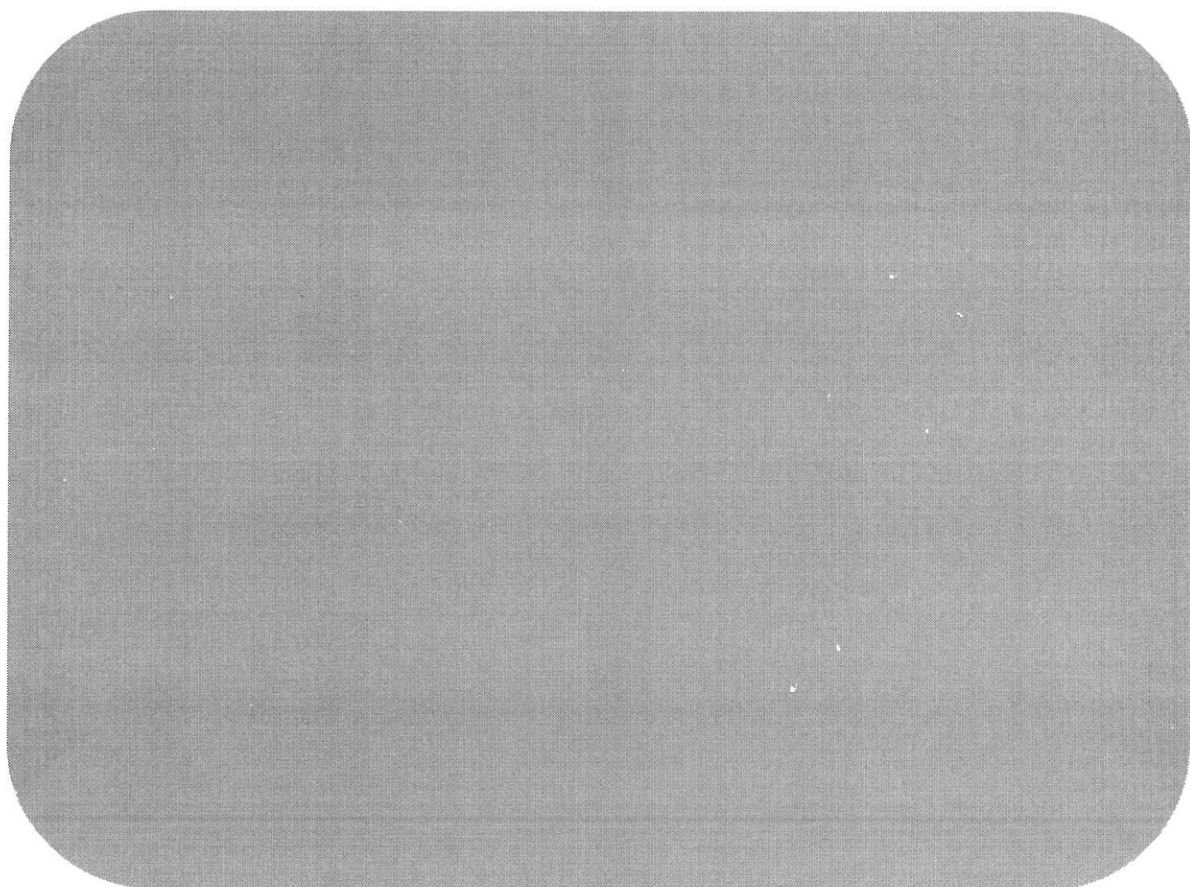

ทัศนคติ แนวคิด ของการดำเนินชีวิต

.....

.....

แผนที่แสดงที่ตั้งของปราชญ์ท้องถิ่น

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลท่าก้อ อ.แม่สรวย จ.เชียงราย

(ข้อมูลจาก แผนพัฒนาหมู่บ้านประจำปีงบประมาณ 2565)

หมู่บ้าน	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	จำนวนครัวเรือน (หลัง)	ขนาดหมู่บ้าน	จำนวนภูมิ ปัญญาท้องถิ่น (แห่ง)
หมู่ที่ 1 ดินดำ	231	236	467	190	S	15
หมู่ที่ 2 ป่าอ่อน	279	284	563	239	M	11
หมู่ที่ 3 ป่าลั่น	367	356	723	281	M	*30
หมู่ที่ 4 แม่ดำ	599	627	1,226	798	L	8
หมู่ที่ 5 สบถ้อ	253	257	510	204	M	11
หมู่ที่ 6 ท่าก้อพลับพลา	286	295	581	243	M	15
หมู่ที่ 7 โส้ง	331	315	646	294	M	8
หมู่ที่ 8 ปางหลวง	196	211	407	175	S	25
หมู่ที่ 9 ปางน้ำฮ้าย	167	159	326	164	S	15
หมู่ที่ 10 ดอนชัย	366	373	739	291	M	38
หมู่ที่ 11 แม่ฝักและ	366	340	706	260	M	12
หมู่ที่ 12 หล่ายลาว	131	133	264	107	S	33
หมู่ที่ 13 สันมะแพน	349	329	678	366	M	*14
หมู่ที่ 14 ป่าเหียง	121	124	245	124	S	15
หมู่ที่ 15 ดอยงาม	459	409	868	218	M	9
หมู่ที่ 16 ห้วยน้ำขุ่น	612	637	1,249	372	L	5
หมู่ที่ 17 ห้วยขมภู	230	204	434	119	S	15
หมู่ที่ 18 ป่าเกี้ยว	535	517	1,052	322	M	21
หมู่ที่ 19 บาหรา	654	610	1,264	304	L	13
หมู่ที่ 20 ผาต้าย	133	150	283	108	S	14
หมู่ที่ 21 ชัยมงคล	185	184	369	142	S	10
หมู่ที่ 22 ร่มโพธิ์ทอง	255	318	573	223	M	*18
หมู่ที่ 23 ลอจ	235	223	458	114	S	14
หมู่ที่ 24 แม่ต๋าน้อยล่าง	348	324	672	196	M	17
หมู่ที่ 25 พนาเสรี	632	621	1,253	280	L	14
หมู่ที่ 26 ใหม่สุขสรรค์	238	253	491	200	M	8
หมู่ที่ 27 ดอนแก้ว	192	202	394	136	S	15
หมู่ที่ 28 ใหม่จะคะ	458	416	874	163	S	10
ยอดรวมทั้งหมด	9,208	9,107	18,315	6,633		433